

OPERA

2014. nyár

José Cura

Miklósa Erika

Rost Andrea

Bemutatók: Az árnyék nélküli asszony

Trójai játékok, A Szilfid | Íphigeneia Tauriszban

OperaKaland

Kocsis Zoltán

OPERA

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

OPERABÉRLETEK
2014 | 2015

BÉRLETVÁLTÁS 2014. JÚNIUS 30-IG

Ahol kinyílik a világ

Leblanc Gergely
balettművész

www.opera.hu

Beköszöntő

Kedves Barátaim!

J. MENZEL

Őszinte örömmel tölt el, hogy ismét Budapesten lehetek. Rengeteg emlékezetes percet töltöttem Magyarországon színházi és filmes munkáim során, és most Budapest egyik leggyönyörűbb létesítményében fogok dolgozni. Ezt a várost mindig is a kultúrájáért szerettem leginkább: sokszor eszembe jutnak az esték abban a negyedben, ahol laktam – esténként számos elegánsan öltözött embert láttam az utcákon, amint éppen színházba tartanak.

Bizonyára tudják, hogy nem vagyok operarendező, ennek ellenére színpadra állítottam néhányat, és úgy vélem, igen sikeresek lettek.

Rendkívül izgatott vagyok, hogy ismét foglalkozhatok Mozarttal, ugyanis nagy kedvencem – rendeztem például a *Don Giovanni*t is a Český Krumlov-i Forgószínházban. Bevallom, a Magyar Állami Operaház legtöbb énekesét még nem ismerem személyesen, de nagyon várom már a találkozást!

Szívélyes üdvözzel:

Jíří Menzel

6

38

40

45

54

63

3 **KEDVES BARÁTAIM!**
Jiri Menzel beköszöntője

6 **A HITELESSÉG KÖTELEZ**
José Cura

10 **A MEGTARTÁS KÜZDELME**
Az árnyék nélküli asszony

12 **SZÜLETÉSNAPI SZIMFONIKUS EST VILÁGSZTÁROKKAL**

16 **SZTÁRESŐ AZ OPERÁBAN**

20 **EGY 18. SZÁZADI KORTÁRS**
Íphigeneia Tauriszban

22 **MINDENKINEK MEGADOM A LEHETŐSÉGET**
Trójai játékok/A Szilfid

26 **LÉLEGZETELÁLLÍTÓ BALETTÓRÁK**
Modern+1

28 **GYEREKEKET AZ ERKELBE**

30 **MOZART A CIRKUSZBAN**

33 **ERKEL ÚJRAFESTVE**
Ötletpályázat az Erkel Színház homlokzatára

36 **DIÁKFÓKUSZ ÚJRATÖLTVE**
OperaKaland

38 **NŐI SZEREPEK SZÍNPADON ÉS AZ ÉLETBEN**
Interjú Miklósa Erikával és Rost Andreával

42 **MESÉS UTAZÁS**
A varázsfuvola

44 **NYITOTT VOLT A VILÁG AZ OPERA ÚJ FILMJÉRE**
2014/15-ös évadkampány

52 **KITÜNTETETTEK AZ OPERA HÁZA TÁJÁRÓL**

55 **HA MÁJUS, AKKOR SEREGI-DÍJ**

56 **ÖRÖK CSILLAGOK NYOMÁBAN**
Aleszja Popova, Bajári Levente

60 **EMLÉKEINKBEN ÖRÖKKÉ...**
Komlóssy Erzsébet, Andor Éva, Déry Gabriella

62 **IN MEMORIAM FISCHER ANNIE**

63 **„AZT KELL FIGYELNI, AMI A HANGOK KÖZÖTT VAN”**
Interjú Kocsis Zoltánnal

OPERA
MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ

ERKEL
SZÍNHÁZ

MAGYAR NEMZETI
BALETT

BUDAPESTI FILHARMÓNIAI TÁRSASÁG-AZ OPERA
ZENEKARA

OPERA

A MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ MAGAZINJA

FELELŐS KIADÓ:

Ókovács Szilveszter főigazgató

KORREKTOR:

Endreiné Szemők Ildikó

KIADVÁNYKONCEPCIÓ:

dr. Turkovics Monika

NYOMDAI ELŐKÉSZÍTÉS:

Mátai és Végh Kreatív Műhely

mb. marketing- és kommunikációs igazgató

NYOMDA:

Keskeny és Társai 2001 Kft.

SZERKESZTŐ:

Rajkó Veronika

CÍMLAPFOTÓ:

Cuibar

SZERKESZTŐSÉG:

Fidelio Média Kft.

HIRDETÉSFELVÉTEL:

hirdetes@opera.hu

1066 Budapest, Nyugati tér 1., tel.: (1) 476-0320

Megjelenik 15 000 példányban.

ARCULAT:

Mátai és Végh Kreatív Műhely

ISSN 1789-4093

SZERZŐK: Balogh Gyula | Becze Szilvia | Filip Viktória | Gara Márk | Gurubi Ágnes | Jászay Tamás | Krupa Zsófia | Molnár Kinga | Oláh András | Pallós Tamás
Papp Tímea | Szentgyörgyi Rita | Zsoldos Dávid

FOTÓ: Cuibar, Csibi Szilvia, Csillag Pál, Gács Tamás, Herman Péter, Kenéz László_NF, Nagy Attila, Operaház fotóarchívuma, Tomas Opitz, Marcus Lieberenz, Julia Wesely

A hitelesség kötelez

José Cura – szerencsénkre – rendszeres vendég Magyarországon, s bár koncertezett dalokkal, dirigált már szimfonikus zenekart koncerteken, azért legismertebb szerepében, operaénekesként sem kell nélkülöznünk. Az Operaházban idén márciusban Mario Cavaradossiként lépett színpadra, a következő szezonban pedig Otello szerepét alakítja majd. Papp Tímea

TOSCA | Fotó: Nagy Attila

TOSCA | Fotó: Nagy Attila

José Cura nem szereti, ha sztár-tenorozzák, mert nem fontos számára a minősítő jelző. Sőt azt sem szereti, ha „csak” énekesnek tekintik, hiszen eredetileg karmesterként végzett, de tanult zeneszerzést is, úgyhogy – teljes joggal – leginkább muzsikusként vallja magát. Mindezek mellett foglalkozott fotózással, később zenei, színházi és vizuális tapasztalatait ötvözve rendezett operát, amihez még díszletet is tervezett. Életrajzára tekintve egyértelmű, hogy a műfaj utánpótlás-nevelése is érdeklődésének egyik fókuszja: a British Youth Opera egyik alelnöke olyan társakkal, mint Janet Baker vagy Bryn Terfel, rendszeresen tart mesterkurzusokat, a londoni Royal Academy of Music professzora.

Ha pedig nem csupán a munkájáról, hanem a világ dolgairól beszélgetünk vele – legyen az az argentin elnök politikája, a fociválogatott teljesítménye Lionel Messivel az élen, egy

nem a zenei teljesítményt értékelő kritika vagy épp egy olyan interjú, amiről a megjelenés és a fordítás után derült ki, hogy a művész mondatait csak nyomokban tartalmazza –, a Madridban élő Curáról hamar kiderül, mindenről markáns véleménye van, nem köntörfalaz, de mindezt humorral – nem kevés szakzalmussal! – teszi, kegyetlenül őszintén, kritikusan és ami talán ennél sokkal fontosabb: kegyetlenül önkritikusan.

„A show-bizniszben a tenor olyan, mint a bikaviadalon a torreador. Rá figyel mindenki. Caruso, Pavarotti, Domingo – mindenki ismeri a nevüket. A tenornak komoly követelményeknek kell megfelelni. Ne legyen túl intelligens, sőt ha kicsit hülye, pláne nem baj, ez még a szexepiljévé is válhat idővel. Ha meg néhány kiló túlsúlyt szed fel, külön előny, mert még jól is állhat neki. Két dolgot azonban nem tehet: nem lehet jóképű és nem lehetnek

kérdései.” Hat éve mondta ezeket nekem egy külső kerületi művelődési házban, egy próba előtt, amikor az ifjú muzsikusból álló Óbudai Danubia Zenekar élén egy jótékonysági koncert keretében a *Requiem* dirigálására készült. Ma is tartja magát ehhez a listához, és kiegészíti egy nagyon fontos, ám számos kollégája által mégis figyelmen kívül hagyott dologgal: az életkorral. A test jel a színpadon, azt a ruha még formálhatja, összetarthatja, az ősz hajszálak festékkel, parókával elrejthetők, a ráncok azonban letagadhatatlanok férfiaknál, nőknél egyaránt. Nem lehet valaki egy életen át bohém, ugyanígy örök Alfredók sincsenek. És bármennyire is elhiszi valaki, hogy a hangja egyre csak érik, egyre nagyobb kifejezőerővel bír, a közönség visszajelzései egy idő után egyértelművé teszik, hogy a voce is veszít fényéből, karakteréből. Sorol néhány olyan operaénekest, akik szerinte túlságosan ragaszkodnak a pályához, és hiába az

Ó KÁEL CSABA, JOSÉ CURA, ÓKOVÁCS SZILVESZTER | Fotó: Valuska Gábor

egykor fényes név, túl a karrier zenitjén mára hitelüket elvesztették, és inkább neveltségessé váltak.

José Cura meggyőződése, hogy egy énekesnek tudnia kell nemet mondani, és épp a sokat emlegetett hiúság miatt, hogy ne törje össze egyetlen előadás alatt (rosszabb esetben már a színpadra lépés pillanatában) a magáról nehéz munkával kialakított képet. Példának a *Traviatát* hozza fel, azt, hogy még mindig hívják Alfredo szerepére. „De a valóságban egy huszonevűs fiú apja mennyire tud hiteles lenni a színpadon az ifjú Germont-ként?” – teszi fel a költői kérdést, amit gyorsan meg is válaszol. – Higgye el, nincs az a

távolság, amennyiről a néző ezt elhiszi rólam!” Kedves operaházak, jöhetnek tehát az ajánlatok az idős Germont-ra!

Otello szerepével, amit néhány éve már énekelt magyar közönség előtt, az életkor miatt nincs is probléma. Harmincnégy éves volt, amikor a velencei mórként először színpadra lépett, féltették is sokan, hogy ennyire fiatalon tenorok nem szokták felvenni a repertoárra a Verdi-művet. Azóta a világ számos operaházát meghódította alakításával, a 2007-ben a barcelonai Liceuban felvett előadás vonatkozási pontnak számít, és hozzáöregedett a figura valós életkorához. Amit minden Otellójánál kiemelnek, az a hangbeli

mellett a színészi teljesítmény, a mély és zsigeri, drámai erő, az intenzíven megélt, szenvedélyes és sokrétű szerepfarmálás. Gondolhatnánk, a színpadon könnyedén alakítja ezt a meglehetősen szélsőséges férfit. Cura azonban cáfolja, hogy a szerep és a saját egyénisége között bármilyen hasonlóság lenne, hiszen a hétköznapi impulzivitáshoz – már csak a sokat emlegetett kora miatt is – inkább bölcsesség párosul. Alakításának titka az elmélyült elemzés, zenei és színészi tekintetben egyaránt. Minderről február 8-án és 11-én mi magunk is meggyőződhetünk, amikor Budapesten, a Magyar Állami Operaházban José Cura Otellóját fogjuk látni. ○

HetiVálasz

Finomra hangolva

A Heti Válasz hétről hétre **információt, műveltséget és érveket** ad olvasóinak.

Fizessen elő lapunkra, és legyen tagja a Heti Válasz hűségklubjának!

Akcióinkról és hűségprogramunkról a www.valasz.hu oldalon olvashat.

A megtartás küzdelme

Közel száz évvel az 1919. októberi bécsi premier után végre Budapesten is megszólal *Az árnyék nélküli asszony*: az Opera régi adósságát törleszti Strauss-sorozatának legújabb bemutatójával, amit Szikora János állít színpadra.
Jászay Tamás

„Minden arra utal, hogy a tárgy és témája nehezen érthető, és hogy mindent meg kell tenni, hogy a lehető legvilágosabbá tegyük” – írja a szerző, Richard Strauss librettistájának, Hugo von Hofmannsthalnak a közös munka egy korai fázisában. A kortársak és az utókor változatos, az odaadó rajongástól a heves elutasításig terjedő reakciói arról tanúskodnak, hogy ezt nem sikerült maradéktalanul megvalósítania az *Elektra*, *A rózsalovag* és az *Ariadné*. *Naxosban* után negyedik alkalommal is együtt dolgozó szerzőpárosnak.

A bécsi bemutatóval maga a komponista sem volt elégedett, tudjuk azt is, hogy a premiert követő nyolc előadásból egyet sem volt hajlandó vezényelni. Míg a kritikusok némelyike

a librettót kárhóztatta (Julius Korngold kegyetlen szavai szerint „Az árnyék nélküli asszonynak is van árnyékos oldala: a szövegkönyv”), a közönséget elsősorban a történet nehezen követhető és még nehezebben lefordítható szimbolizmusa bizonytalanította el. A bőséges kifogásokra mintegy válaszol Fodor Géza, aki monumentális, ám ingatag építménynek tartja a végeredményt, s aki szerint „ha nem analitikusan és szintetizálón hallgatjuk az operát, hanem mintegy csak vitetjük magunkat a Strauss-zene hullámai által, a problémák nem tűnnek föl, e zene ihletett szépsége, tematikus és színbeli gazdagsága, s főleg *élan vitalja* elfedi a hiátusokat, és kivételes érzéki gyönyörűséget ébreszt”.

Az első világháború sötét éveiben nagy kihagyásokkal készülő mesés történet, *Az árnyék nélküli asszony* kapcsán legtöbbször a szellemvilágot és a földieket egyetlen összetett példázatban összekapcsoló bizarr cselekményt szokás felemlgetni. A két szerző a gyermekáldást nélkülöző házasság sivárságáról rétegzett jelképiséggel beszél: ahogyan a rózsalovagnál a *Figaro házasságát*, itt a *varázsfuvolát* „használták” ihlető párhuzamként. Mozart és Strauss operáját elsősorban a két darab mély humanizmusa, továbbá a próbatételek, a boldogság keresése, a gonosznak hitt bölcs atya és más motívumok kapcsolják össze, de a mellékszereplőkben vagy a zenében is felfedezhetők hasonlóságok.

A fent elmondottak magyarázhatják azt a tényt, hogy világszerte a legnagyobb operaházak is csak nagy ritkán vállalkoznak – Strauss szavaiival – „az utolsó romantikus opera”, *Az árnyék nélküli asszony* repertoárra tűzésére. Ezért is tekintettünk kivételes

várakozással az Andrássy úti palota szépen gyarapodó Strauss-szériájának legújabb eleme elé: az elmúlt száz évben Strauss operáit és balettjeit ugyan több mint hétszáz alkalommal adták elő az Operaházban, ám az árnyéket kereső császárné históriája eddig nem talált utat a budapesti színpadra. Az operát Szikora János jegyzi rendezőként, aki 1989-es, ma is repertoáron lévő *Salome*-bemutatója után most újra a német komponistával foglalkozik.

A különös történet Horesnyi Balázs nagyszabású terében és Zoób Kati látványos jelmezeiben elevenedik meg az Opera színpadán. A divattervező kevés színházi munkája alapvetően Szikora János rendezőhöz kötődik: Esterházy Péter drámája, a *Rubens* és a *nemeuklideszi asszonyok* és Marcel Proust regényfolyama, *Az eltűnt idő nyomában* után most Richard Strauss következők az együttműködések sorában. A három előadás persze három nagyon különböző világ, a rejtélyesség, a megfoghatatlanság, a sok megfejtésre váró jelkép valahol mégis összekapcsolja őket. Meg az, hogy az összetett szüzsének vannak olyan mélyrétegei, melyeket a textil nyelvén kifejezőbben lehet elmesélni, mint szavakkal vagy gesztusokkal. Zoób Kati azt mondja, könnyen dolgozik Szikorával, akivel jól értik egymást, mivel a rendező pontosan megfogalmazott kulcsmondatokkal segíti az ő munkáját. Az árnyék nélküli asszony előadásában a megtartás küzdelme és az ezzel járó kinszenvedés volt számukra a lényeges. Hogyan vagyunk képesek felismerni és megőrizni a gazdagságunkat? Hogyan azonosítjuk és óvjuk meg azokat a lehetőségeket, amiket az élettől kaptunk?

A színpadon a szegény emberek, a császári udvar, továbbá az égiek viselete három, karakteresen más, de egyformán kortárs stílust képvisel: a minimál designtól az haute couture-ig tart a skála, amiben Zoób Kati gondolkodott. Így született meg egy nem létező, de annál tetszetősebb új irány, a kortárs art deco, ami legalább annyit merít az opera keletkezési idejének, a bő száz évvel ezelőtti Európának az ízeiből, mint napjaink divatjából.

Halász Péter, az előadás karmestere az opera zenei világa kapcsán beszél egyfajta szintézisről: az Elektra bombasztikus és az Ariadné Naxosban kamarazenei megközelítése fonódik egymásba a nagyszerű alkotásban, ami szerinte azért is különbözik a korábbi sikeres Strauss-Hofmannsthal-együttműködésektől, mert szemben azok konkrét cselekményével egy varázslatos, szimbólumokban gazdag történetet mesél el.

Ami az énekesek és a zenekar számára is óriási kihívást jelent: amellet, hogy az öt főszereplő rendkívül nehéz, embert próbáló szólamot énekel, a karmester feladata, hogy a monumentális partitúrát minél plasztikusabban tudja életre kelteni a több mint száz zenésszel közösen. A cél, hogy a dinamikaileg széles paletta mellett motivikusan is érthetően szólaljon meg a zene, vagyis úgy, hogy az aprólékosan kidolgozott részletek mellett létrejöjjön a nagy egész íve is. ○

Születésnap szimfonikus est világsztárokkal

A Richard Strauss 150 Fesztivál keretében június 9-én szimfonikus estet rendeznek a zeneszerző műveiből a Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekarának – az Opera együttesének muzikusai részvételével. Az esten Pinchas Steinberg, a Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekarának elnök-karnagya dirigál, közreműködik a kiváló német szoprán, Ricarda Merbeth. Balogh Gyula

PINCHAS STEINBERG | Fotó: Nagy Attila

RICARDA MERBETH – LOHENGRIN | Fotó: Márcus Lieberenz

„Kedvelem Richard Strauss zenekari muzikáit, operáit, de azt azért nem mondanám, hogy mindegyiket” – válaszolja a világhírű karmester, Pinchas Steinberg, a június 9-i budapesti Strauss-est karmestere, arra a kérdésre, hogy milyen a viszonya Strauss műveire. A koncerten a *Serenade op. 7*, a *Négy utolsó ének* és az *Imigyen szóla Zarathustra* szerepel. Az esten elhangzó művekről az izraeli állampolgárságú, hatvankilenc éves dirigens megjegyzi, hogy nagyszerű darabokról van szó, amelyeket Strauss életének különböző szakaszaiban szerzett, ezek mind részei a repertoárjának. A kritikusok szerint Steinberg specialitásai közé tartozik Strauss műveinek zenei megjelenítése. A szakemberek azt is hangsúlyozzák, hogy a dirigensnek különleges érzéke van a gyengédség légkörének megteremtéséhez. Ez azonban csak kulcsin, a későbbi káoszra való rávezetés. A bírálók azt is megjegyzik, hogy

Steinberg igazi tekintélyként vezényel, ragaszkodik az eredeti mű pontos átültetéséhez.

Steinberg az Egyesült Államokban sajátította el a hegedűművészet alapjait. Berlinben viszont a zenemű-írással ismerkedett meg. Karmesteri tanulmányait Milánóban végezte. Nagy hatást gyakorolt rá az 1985-ben elhunyt olasz karmester, Antonio Votto, akit Riccardo Muti szellemi atyjának is tartottak, s a milánói Scalában vezényelt számos művet. Steinberg 1974-ben a nyugat-berlini RIAS Szimfonikus Zenekarral debütált karmesterként. 1986 és 1993 között állandó vendége volt a Bécsi Állami Operaháznak. Vendégkarmesterként egyebek mellett fellépett az 1979-es Wrexfordi Fesztiválon, valamint 1981-ben a Covent Gardenben, a Királyi Operaházban. 1989 és 1996 között a Bécsi Rádió Szimfonikus Zenekara,

2002 és 2005 között pedig a svájci Orchestre de la Suisse Romande vezető karmestere volt. Mint ismert, a világhírű karmestert idén februárban a Budapesti Filharmóniai Társaság elnök-karnagyanak választották.

Steinberg kérdésünkre elmondta, néhány hónap telt csak el, amióta betölti ezt a tisztséget, de igen jó tapasztalatai vannak a Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekarával – az Opera együttesével kapcsolatban. „Az a két zenemű, amelynek a budapesti Operaházban a karmestere voltam – a *Salomé*-ről, illetve a *Parsifal*-ról van szó –, nagy sikert aratott a közönség körében.” Azt is tudakoltuk az elnök-karnagtól, hogy mit dirigál még a közeljövőben Budapesten. „Sosztakovics-, Verdi-, Wagner-, Bartók- és Mahler-műveket is vezénylek majd” – mondta.

ÖKOVÁCS SZILVÉSZTER, SOLYMÓSI TAMÁS, PINCHAS STEINBERG | Fotó: Nagy Attila

RICARDA MÉRNBETH | Fotó: www.ricardamerbeth.de

A Strauss-esten fellép az elismert és Magyarországon is népszerű német szoprán, Ricarda Merbeth is. Az énekesnő az elmúlt években két alkalommal is szerepelt Budapesten, 2011 júniusában és 2013 júniusában Elzát alakította Wagner *Lohengrin*jében, a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyteremben. Ricarda Merbeth Pincas Steinberg mellett egy sor világhírű karmesterrel dolgozhatott együtt, köztük Fischer Ádámmal, Philipp Jordannal, Seiji Ozavával, Ingo Metzmacherrel, Marek Janowskival, Daniele Gattival, Pierre Boulezzel, Christian Thielemannal. Szinte fel sem lehet sorolni, a zene hány fellegvárában lépett fel. Szívesen látott vendég a bécsi Operaházban, a milánói Scalában, továbbá New Yorkban, Párizsban, Toulouse-ban, Drezdában, Berlinben, Münchenben, Helsinkiben, Stockholmban, Zürichben, Sydney-ben és Tokióban. Kritikusai is pályafutása egyik csúcspontjaként emlegetik a Toulouse-ban a 2006/2007-es évadban színre vitt *Az árnyék nélküli asszonyt*, amelyben éppen Pinchas Steinberggel dolgozhatott együtt. A művet Nicolas Joel rendezte. Strauss-műveket a világ több pontján előadott, számos dicsérettel illették a Genovában bemutatott

Négy utolsó éneket. Gyakorta játszott Wagner-operákban is, 2007/2008-ban a *Tannhäuser*t a tokiói Új Nemzeti Színházban vitték színre, 2012-ben pedig a Lohengrinben Elsa szerepét játszotta el, szintén a japán fővárosban. A sajtóban nagy elismeréssel fogadták Korngold *A halott város* című operájában nyújtott produkciójáért. Dicsérték egyebek mellett kivételes temperamentuma miatt is.

Arra a kérdésre, hogy Strauss műveivel kapcsolatban milyen élményei voltak, így felelt: „Az utóbbi tíz évben számos értékes tapasztalatot szereztem Richard Strauss műveivel kapcsolatban. *A Daphné*, *Az árnyék nélküli asszony*, a *Salome*, *Az egyiptomi Heléna*, *A rózsalovag*, valamint a *Négy utolsó ének* mind olyan művek, amelyeket különösképpen kedvelek változatosságuk, tartalmi mélységük és nem utolsósorban amiatt, mert zenei sokszínűségük nyomán igazi kihívást jelentenek az előadó számára. A repertoárom elsősorban Richard Wagner, Richard Strauss, Beethoven műveiből áll. Nyugodtan mondhatom, Strauss művei központi szerepet játszanak nálam. Éppen 2014 májusában és júliusában lépek fel a

Müncheni Állami Operaházban Ariadné szerepében, 2014 decemberében pedig *Az árnyék nélküli asszonyban* a császárnét alakítom.”

A Pinchas Steinberggel való közös munkáról a következőképpen vélekedik: „Kellemes emlékeket őrzök 2006 szeptemberéről, a csodálatos Toulouse-i fellépésről, amikor első ízben épp az ő irányításával énekelhettem el a császárnő szerepét. Ezt követően 2008 októberében szintén ő volt a karmestere a *Négy utolsó ének* című zeneműnek, amelyet Prágában adtunk elő. Párizsban, a Bastille-ban 2009 szeptemberében *A halott várost* mutattuk be, ebben Marietta szerepét kaptam, 2013 februárjában pedig az *Elektra* című darabban Khrüszothemiszt alakítottam. Pinchas Steinberg azon karmesterek közé tartozik, akik mellett nagyon szeretek fellépni, a dirigálása biztonságot ad az ember számára. Öröm vele dolgozni.”

 Libri®

KÖNYV • SZÍNHÁZ • ZENE
ÁLLANDÓ AKCIÓK • AJÁNDÉKKÁRTYA
KONCERT- ÉS SZÍNHÁZJEGY ÁRUSÍTÁS

BUDAPEST: ALLEE Könyvárúház - 1117 Bp., Váli út 3.
ARÉNA Plaza Könyvárúház - 1087 Bp., Kerepesi út 9.
ÁRKÁD Könyvárúház - 1106 Bp., Őrs vezér tere 25.
CAMPONA Könyvesbolt - 1222 Bp., Nagytétényi út 37-43.
CORVIN Könyvesbolt - 1058 Bp., Blaha Lujza tér 1-2.
CSEPEL Plaza Könyvesbolt - 1212 Bp., Rákóczi Ferenc út 154-170.
DUNA Plaza Könyvesbolt - 1138 Bp., Váci út 178.
EUROPARK Könyvesbolt - 1191 Bp., Üllői út 201.
FLÓRIÁN Könyvesbolt - 1033 Bp, Flórián tér 5-9.
KÖKI Terminál Könyvárúház - 1191 Bp., Vak Bottyán u. 75.
KÖNYVPALOTA - 1072 Bp., Rákóczi út 12.
MAMMUT Könyvárúház - 1024 Bp., Margit krt. 87-89.
PÓLUS Center Könyvesbolt - 1152 Bp., Szentmihályi út 131.
STOP.SHOP. Könyvesbolt - 1021 Bp., Hívősvölgyi út 138.
STÚDIUM Könyvesbolt - 1052 Bp., Váci utca 22.
SUGÁR Könyvesbolt - 1148 Bp., Őrs vezér tere
WESTEND Könyvesbolt - 1062 Bp., Váci út 1-3.

VIDÉK: Budaörs, TESCO - 2040 Budaörs, Kínzsi út 1-3.
Békéscsaba Könyvesbolt - 5600 Békéscsaba, Andrássy út 21.
Debrecen, FÓRUM Bevásárlóközpont - 4029 Debrecen, Csapó u. 30.
Dunaújváros, PARK Center - 2400 Dunaújváros, Kistemető u. 5.
Eger, AGRIA Park - 3300 Eger, Törvényház u.4.
Kaposvár, CORSO Bevásárlóközpont - 7400 Kaposvár, Áchim A. utca 4.
Kecskemét Könyvesbolt - 6000 Kecskemét, Szabadság tér 1/a
Kecskemét, MALOM Bevásárlóközpont - 6000 Kecskemét, Korona u.2.
Miskolc Könyvesbolt - 3530 Miskolc, Széchenyi út 56.
Nagykanizsa, KANIZSA Center - 8800 Nagykanizsa, Táborhely u. 4.
Nyíregyháza, KORZÓ Bevásárlóközpont - 4400 Nyíregyháza, Jókai tér 7.
Pécs Könyvesbolt - 7621 Pécs, Irgalmasok utcája 6.
Szeged Könyvesbolt - 6720 Szeged, Jókai u. 1.
Székesfehérvár, SKÁLA - 8000 Székesfehérvár, Rákóczi út 3-5.
Szolnok, PELIKÁN Bevásárlóközpont - 5000 Szolnok, Ady Endre út 15.
Tatabánya, VÉRTES Center - 2800 Tatabánya, Győri út 7-9.
Veszprém, STOP.SHOP. - 8200 Veszprém, Dornyai Béla u. 4.

Ingyenesen hívható Libri Vevőszolgálat:

06-80-254-274

www.libri.hu

○ JULIA NOVIKOVA | Fotó: Nagy Attila

○ HEIKO TRINSINGER – PARSIFAL | Fotó: Herman Péter

○ KURT RYDL – SZÓKTEJES A SZERÁJBÓL | Fotó: Csibi Szilvia

○ THOMAS PIFFKA – ARIADNÉ NAXOSZBAN | Fotó: Nagy Attila

○ FRANZ TSCHERNE – ARIADNÉ NAXOSZBAN | Fotó: Herman Péter

○ ILDIKÓ RAIMONDI | Fotó: Csibi Szilvia

Sztáreső az Operában

A százharminc éves Operaház teljes egészében a százötven éve született Richard Strauss életművének szenteli az idén ötvenes Májusünnepet. Az évforduló alkalmából a teljes budapesti Strauss-repertoárt előadják: két héten keresztül hat opera látható két-két alkalommal a zeneszerző legavatottabb karmester és énekes szakértőinek tolmácsolásában. Szentgyörgyi Rita

A ciklus minden darabjára legalább két világsztár vendégművész jut az *Elektrától* a *Salomé*n, a *Rózsalovagon*, az *Arabellán*, az *Ariadné Naxoszban* át a május végén bemutatott opusz magnumig, *Az árnyék nélküli asszonyig*. Anger Ferenc művészeti igazgató szerint ez páratlan teljesítmény a világ operaházaiban jubileumi Strauss-kínálatához képest. Emellett a a Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekarának – az Opera együttesének tolmácsolásában Richard Strauss szimfonikus művei is

felcsendülnek. „Richard Strauss az egész világon a reneszánszát éli, és nem csak az évfordulónak köszönhetően – mondja Anger Ferenc, aki személyesen is büszke arra, hogy az Ariadné Naxoszban színrevivőjeként olyanokkal együtt említi Strauss-rendezőként a nevét, mint Kovalik Balázs, Szikora János vagy Bereményi Géza – Strauss a 20. század legnagyobb alkotóművésze az operá területén. Hihetetlenül sokszínű, émoematikus zeneszerző, aki

nélkül a múlt század kultúrtörténete értelmezhetetlen. A Gesamtkunstwerk jegyében a mitológiai témák modern újraértelmezésével és feldolgozásával az ősi gyökerek egyetemességére hívta fel a figyelmet. Az egész életművének van egy olyanfajta üzenete, hogy majd meglátjátok, kétezer év múlva a mai dolgok is mennyire egyetemesek és ősiek lesznek. A köztudatban úgy él, hogy idős korban nem hozott már létre maradandó alkotásokat, és kénytelen volt lépést tartani a saját ifjúkori sikereivel. Az öregkori műveit, mint *A hallgatag asszony*, amit szintén megrendezhettem, éppolyan ékesszólóaknak gondolom, mint a fiatakkoriakat.”

A Strauss-fesztivál nyitódarabja *Az árnyék nélküli asszony* volt, amelyben Heiko Trinsingert láthattuk Barak szerepében. Az Európa-szerte keresett német bariton esseni bemutatkozásáról az Ariadné Naxoszbanban a

kritika azt írta, hogy magával ragadón éneklő a tanítványa zsenialitását felismerő Zenetanárt. Trinsinger a Drezdai Keresztkórusban kezdte pályafutását, az ottani konzervatóriumban folytatta énektanulmányait. A Bajor Állami Operaház és a Würzburgi Színház után a kilencvenes évek végén az esseni Aalto-Musiktheaterhez szerződött. A nagy baritonszerepek mellett az utóbbi években több Wagner-szerepet is vállalt, mint a *Trisztán és Izolda* Kurwenalja, a *Tannhäuser* Eschenbachja vagy a *Parsifal* Amfortasa. Utóbbival Budapesten is bemutatkozott.

Az *Arabella* címszerepét alakító Ildikó Raimondi érzékenységéről Strauss zenéje iránt a hazai közönség már tavaly is meggyőződhetett, amikor a *Capricciót* énekelte a Művészetek Palotájában. „Könnyed-szellemes, s a végkifejletben még némi Marschallin-zamatú nosztalgiát-megilletődöttséget is

érezkeltető Grófnőjét” méltatta a hazai sajtó. A Bécsi Staatsoper magánénekesnője korábban már énekelte a Grófnőt Garmisch Partenkirchenben, a zeneszerző villájánál rendezett Richard Strauss-napokon. Az Arad melőli származó Raimondi repertoárján több mint negyven szoprán szerep található. Koncertprogramjában főként 20. századi szerzőket szólaltat meg, mint Schönberg, Zemlinsky, Wellesz Egon, Ernst Krenek. Manapság tanítással is foglalkozik, a Salzburgi Művészeti Akadémián daléneklésből tart kurzusokat.

Negyedszázada Kurt Rydl nevéhez forrott Ochs legendás szerepe *A rózsalovagban*. Énekesi és színészi nagyságáról mi sem árulkodik jobban, mint az, hogy *A megabasszus* címmel könyvet írtak róla. A Staatsoper tiszteletbeli tagja, a kamaraénekes cím kitüntetettje a bécsi dalszínház korábbi budapesti vendégjátékán már megajándékozta a

Kocsis Zoltán Straussról

Magyarországon az érintett operákon kívül is számos más Richard Strauss-mű is van, amely még bemutatásra vár, és azt gondolom, hogy egy ilyen nagy formátumú mesternek a kevésbé jelentős művei is kifejezetten érdekesek a felfedezésre. Az utókor némileg nagyvonalúan teszi Strausst az „utolsó romantikus” kissé konzervatív dobozába, holott ő nemcsak nagyon is tisztában volt a 20. század első felének összes zenei irányzatával, hanem ha szükségesnek látta, használta is ezeket az eszközöket, például az Alpesi szimfóniában az eltévedt pástort egy szeriális részlet illusztráljára – lehet, hogy pont célzásképpen. Strauss-szal nem állt meg az idő – ahogyan ezt egyes zenetörténészek láttatni szeretnék –, hanem egyszerűen csak hú maradt a saját zenei kifejezőmódjához, nyelvéhez, amelyet az évtizedek alatt nemcsak tökéletesre csiszolt, hanem valószínűleg a lehetőségek végső határáig is fejlesztett.

Strauss Fesztivál

hazai közönséget a vidéki báró stílusos, ironikus alakításával, a budapesti Wagner-napokon pedig Hagen szerepében láthattuk őt. Korunk egyik leghíresebb basszusa olyan fesztiválok visszatérő vendége, mint Bayreuth, Salzburg, Edinburgh, Bregenz, Monaco. Több mint nyolcvan szerepet őriz a repertoárjában, amelyek közül legnagyobb sikerei közé tartozik a Parsifal Gurnemanzán a milánói Scalában Riccardo Muti vezényletével, a *Fidelio* Roccója Lorin Maazel és Leonard Bernstein dirigálásával Salzburgban, New Yorkban, Washingtonban.

A *trubadúr* Luna gróffaként fellépő Simone Piazzola mögött fiatal kora ellenére olyan fajsúlyos szerepek sorakoznak, mint a *Pillangókisasszony* Sharplesse, a *Traviata* Germontja, a *Stuart Mária* Cecilje, a *Simon Boccanegra*

Simonja, a *Bajazzók* Canioja vagy a *Rigoletto* címszerepe. Utóbbi alakítását Jesiben standing ovation fogadta, az olasz kritika a természeti adottságok és a kiváló hangképzés örömteli találkozásáról, érett művészekhez méltó színpadi tapasztalatról írt. A mindössze huszonkilenc éves lírai bariton Spoletóban debütált A trubadúrban, tavaly pedig a milánói Scala felújításában alakította Luna grófot.

A *Figaro házassága* Almaviva grófját éneklő Artur Ruciński fényes, könnyed baritonja mellett küllemében is vonzó jelenség. Színpadi debütálása Mozarthoz fűződik, A varázsfuvola Papagenójaként a Varsói Kamaraszerződésben. A Salzburgi Ünnepi Játékok folyóirata a legjobb énekesek közé sorolta 2010-ben. Jelentős alakításai közé tartozik Anyegin, Jeleckij herceg

A *pikk dámában*, Figaro A sevillai borbélyban, a *Faust* Valentinja Robert Wilson rendezésében. Daniel Barenboim hívására öltötte magára először Almaviva gróf jelmezét a Berliini Staatsoperben.

És még hosszan lehetne sorolni az idei Májusünnep kiválóságait, az Ariadné Naxosban Zerbinnétját éneklő Julia Novikovát, Bacchus szerepében Thomas Piffkát, a *Salome* címszerepében Nadja Michaelt, Herodesében Jürgen Sachert, az *Arabella* és az *Elektra* karmestereit, Günther Neuholdot és Stefan Soltészt, a *Salome* dirigenseként pedig a világhírű Pinchas Steinberget, a Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekarának – az Opera együttesének elnök-karnagyát. ○

BUDAPESTI
DANUBIA
ZENEKAR

ÍME, AZ ÉMBER!

BÉRLETSOROZAT
A ZENEAKADÉMIAÁN 2014/15

TÁMOGATÓ

ÍME, AZ ÉMBER - ŐSZ

VÁSÁRY POKOL ÉS MENNY	VON DOHNÁNYI VÉGZET	PROKOFJEV SZERELEM ÉS HALÁL	BRUCKNER SZÉPSÉG ÉS HIT
2014. SZEPTEMBER 16. 19:30	2014. NOVEMBER 2. 19:30	2014. DECEMBER 2. 19:30	2015. JANUÁR 13. 19:30

ÍME, AZ ÉMBER - TAVASZ

PERÉNYI SCHUMANN	BERLIOZ VARÁZSLAT ÉS SZENVEDÉLY	KOČSIS HÁBORÚ ÉS BÉKE	BARTÓK SZÜLŐFÖLD
2015. FEBRUÁR 3. 19:30	2015. MÁRCIUS 6. 19:30	2015. ÁRPILIS 2. 19:30	2015. MÁJUS 22. 19:30

SZEZON BÉRLET

ŐSZ+TAVASZ | 8 koncert

1. kategória | Ft 34.000
2. kategória | Ft 28.000
3. kategória | Ft 22.000
4. kategória | Ft 20.000

ÉVSZAK BÉRLET

ŐSZ vagy TAVASZ | 4 koncert

1. kategória | Ft 18.000
2. kategória | Ft 15.000
3. kategória | Ft 12.000
4. kategória | Ft 10.000

BARÁTI KÖR

KEDVEZMÉNY

15%

Bérletek 2014. június 30-ig vásárolhatók az ismert jegyirodákban és a www.odz.hu oldalon.

HELYSZÍN | ZENEAKADÉMIA | Nagyterem | 1061 Budapest, Liszt Ferenc tér 8.

Tel.: (06 1) 269 1178

VÁSÁROLJON MOST!

www.odz.hu

[f /DanubiaZenekar](https://www.facebook.com/DanubiaZenekar)

AIRFRANCE

FRANCE IS IN THE AIR

PÁRIZS

AIRFRANCE KLM

AIRFRANCE.HU

Egy 18. századi kortárs

Minden bizonnyal sok első találkozás zajlik majd az Operaházban idén júniusban, illetve októberben: lesznek, akiknek Christoph Willibald Gluck, másoknak Íphigeneia neve számít egyelőre ismeretlennek, és az is feltételezhető, hogy a közönség soraiból többeknek lesz újdonság az operarendező Alföldi Róbert.

Papp Tímea

Ha a Színházi adattárba beírjuk Gluck nevét, egyértelművé válik, hogy hiába az olyan különlegességek, mint az *Íphigeneia Tauriszbán* 1957-es operaházi büfébeli (!) darabja az akkori stúdiós növendékek előadásában, Huszár Klára rendezésében, esetleg az Á la cARTe-től *A rászedett kádi* 2011-ben egy szintén különleges helyszínen, a KOGART Galériában, a magyar operaszínpadokon nem túl gyakran játszott szerzőről van szó. Ha Euripidész *Íphigeneia*-drámáinak hazai produkciói után kutakodunk, akkor sem kapunk sokkal több találatot.

Íphigeneia – ismerős női név, de talán hirtelen nem is tudjuk, kihez köthető, ezért jöjjön egy vázlatos családfa. A szülők Agamemnon és Klütaimnéztra, a testvérek Elektra, Khrüsothemisz és Oresztész. Életének kulcskifejezései: trójai háború, isteni beavatkozás (többszörösen is), halott apa, száműzetés, bosszú, testvéri szeretet, áldozathozatal. Az ókori, leginkább Euripidész drámája révén ismert téma – ki tudja, miért – a 18. században benne volt a levegőben: a történetből megannyi színmű és opera keletkezett, amelyek közül azonban elég kevés maradt fenn az utókor érdeklődésének rostáján. Racine műve alig szerepel a prózai színházak repertoárján, időnként előveszik Goethe azonos című művét – amelynek bemutatóját a Gluck-operapremierhez képest alig hat héttel korábban, 1779. április 6-án láthatta a weimari közönség, de a két dátum csak véletlen egybeesés –, Piccinni és Jommelli azonos című operáit nagyjátval kelleme keresnünk a világ dalszínházaiban és koncerttermeiben, ám ha Händel *Orestjét* szeretnénk meghallgatni, több felvétel is a rendelkezésünkre áll. Gluck művének ősbemutatója 1779. május 18-án volt Párizsban, ahol az

operaházzal kötött szerződés értelmében készült el az *Íphigénie et Aulide*, valamint az *Orfeo ed Euridice* (magyarul: Íphigeneia Auliszban, Orfeusz és Euridiké; mindkettő 1774), az *Alceste* és az *Armide* (magyarul: Alkésztisz, 1776; Armida, 1777) is. A négyfelvonásos darab librettóját Nicolas François Guillard jegyzi – rá az *Íphigeneia Auliszban* állítólag olyan hatással volt, hogy lázas-rajongó verset írt a komponistához –, lírája elsőrendű, dialógusaiban akció és reflexió tökéletes arányban van.

A zeneszerző munkásságában sokáig két tendencia figyelhető meg: az egyik szinte figyelmen kívül hagyja az esztétikai élvezetet, kizárólag a drámai intenzitás minél pregnánsabb kifejezésére ügyel, míg a másik szerint az érzelmi hatáskeltés még a dramaturgiai követelményeket is felülírhatja.

Az *Íphigeneia Tauriszbán* az életmű utolsó jelentős zenés színházi darabjaként ötvözi a két utat, benne zene és dráma harmóniában olvad össze. Gluck az *Alceste* előszavában összefoglalta az opera műfaji megújításának elveit – Berliozra, Wagnerre nagy hatással volt –, az *Íphigeneia Tauriszbán* pedig tökéletesen illusztrálja ezeket. Korában hihetetlenül modernnek és „nemzetközinek” számított, hiszen a francia és az olasz opera jellemzőit egyesíti. Megkérdőjelezhetetlen benne a balettbetét szükségessége és hossza, a jellemek és a situációk pontosan kidolgozottak, árnyaltak, szorosan összetartozik szó és hang, a szöveg és a zene egymást erősíti, a brillírozásra, a technikai virtuozitás csillogtatására koncentráció hűvös formalizmust és kizárólagos sztárkultust felváltja a zenekar, a szólisták, a kórus és a táncosok egymásra figyelése, egymásra történő reflexiója.

Ennek a műnek a színpada tehát nem az addig rögzült konvencióké, mint ahogyan a Gluck-darab színrevitelére felkért, a műfajban jelentős gyakorlattal rendelkező, de az Operaházban először rendező Alföldi Róbert sem elsősorban kényelmes módon az ismert, bevettnek tekintett színházi kánon mentén dolgozik. Aki ezért sem nézett meg előadás-felvételeket, és azért sem, mert saját bevallása szerint nem szeret befolyásolódni. Persze a mű hangfelvételeit meghallgatja többször is, de ekkor csak a zenére figyel.

Az opera mást, pontosabban mást is kíván, mint egy prózai munka: „Természetesen a műfaj adottságaiból kiindulva igenis máshogyan kell készülni, hiszen mások a szabályok, máshogyan működik egy-egy színpadi jel. A legnehezebb eltalálni a megfelelő arányt, mert a zenénél komplexebben semmi sem hat szerintem a színpadon. Tehát ennek tudatában kell az egész előadást megkomponálni. Énektechnikai dolgokba nem szólok bele, hiszen azt az énekesek és a karmester sokkal jobban tudja, de hogy mit hogyan szeretnék hallani, abba igen.” Azt mondja, nem dolgozik másképpen az énekesekkel, mint a prózai színészekkel, ugyanúgy elengedhetetlennek tartja a pontos elemzést és a pontos színpadi munkát, ami reményei szerint mindig előhozza azt a bizonyos színészi jelenléte.

Az előadás világára vonatkozóan, amelynek látványát Menczel Róbert jegyzi, Alföldi leszögezi: „Nem lesz historizálás. És nem lesz konkrét aktualizálás sem, de fontosnak tartom, hogy ugyanúgy magunkra ismerjünk ebben az előadásban is, mint az utóbbi munkáimban. A lényegyet tekintve nem készülök máshogyan, hiszen ugyanúgy az a céloom, hogy jelen idejű és fontos kérdésekkel teli, hiteles előadást hozzak létre.” ○

Mindenkinek megadom a lehetőséget

○ TRÓJAI JÁTEKOK – LEBLANC GERGELY, JELLINEK GYÖRGY | Fotó: Herman Péter

Solymosi Tamás balettigazgatót az új balettestről – a Trójai játékokról és A Szilfidről – valamint a következő évről kérdeztük.
Gara Márk

– Miként került ez a két nagyon eltérő darab egy műsorba?

– Mindkettő mestermű. A Szilfid a romantika gyöngyszeme, amelyet nekünk, az ország egyetlen klasszikus együttesének játszani kell. Robert North koreográfiáját, a Trójai játékokat pedig a világon nagyon sokféle sikerrel mutatták már be. A két darab valóban két végletet képvisel, de nem ehetünk csak túrógombócot, mert az unalmas lenne, éppen ezért szükséges, hogy a repertoárunkat tovább szélessítsük. Ha megmutatjuk, hogy a társulat jó egy Lander-, Seregi-, Bournonville-, MacMillan-, Forsythe- vagy egy Pártay-balettben, akkor az egyrészt a

sokszínűségünket bizonyítja, másrészt több emberhez vihetjük közelebb a klasszikus táncot.

– Szándékos volt, hogy az Etűdök felújítását követi A Szilfid színrevitele, hiszen a két balett „mozgáskészlete” igen hasonló?

– Azt hiszem, hogy az Etűdök alapmű. A bemutatása bátorságról is tanúskodik, hiszen ezt csak jól szabad interpretálni. Ha egy társulat el tudja táncolni – márpedig a miénk képes rá –, akkor jó formában van. Ha viszont meg sem próbáljuk, és eleve lemondunk darabokról, akkor nem fejlődik a Magyar Nemzeti Balett, mert nincs

○ A SZILFID – TANYKPAYEVA ALIYA | Fotó: Csibi Szilvia

táncosokat. Ha egy táncos tehetséges és akar dolgozni, akkor mindenképpen előrébb fog jutni.

– A jövő évadban elkészül a Trójai játékok női verziója is, az Amazonok.

– Amikor felvettem az ötletet Robert Northnak, akkor azt hiszem, hogy egy perc sem kellett hozzá, hogy elvállalja a felkérést. Nem kétséges, hogy az együttesünkben vannak olyan nagyszerű szólisták és kartáncosnők, akik ezt a vállalkozást sikerre tudják majd vinni. Egyben érdekes szint is visz a repertoárunkba az Amazonok, hiszen a nőknek is a férfi lépéseket kell eltáncolniuk, ugyanazokat a karaktereket kell megformálniuk, mégis egészen más lesz a darab, új mű születik.

– A hatyúk taváról már esett szó, de mit tartogat még a következő évad?

– MacMillan *Manon*-ját. Mérföldkő volt az életemben – hiszen voltam Lescaut és Des Grieux is –, és remélem, hogy az együttesnek is az lesz, mivel nagyszerű balett. A világon sokféle játsszák, azonban eddig mindössze kétszer találkozhatott a Manonnal a hazai közönség: a 80-as évek elején a Royal Ballet vendégjátéka alkalmával, illetve a bécsiek vendégszerepeltek a Miskolci Nemzetközi Operafesztiválon pár évvel ezelőtt. Ez egy szép kiállítású – az eredeti Georgiadis-féle látványt sikerült megvinnünk – cselekményes balett, amely az angol táncstíluson alapszik. Nagy szerencsénkre A Szilfid színpadra állítóját, Maina Gielgudot sikerült megnyerni a Manon betanításához, ugyanakkor olyan magyar balettmestereket is kap a produkció, akik át tudják venni ezt a speciális tudást. Ezen kívül előveszünk a *Coppéliát* Harangozó Gyula halálának negyvenedik évfordulója

kihívás. Az Etűdökben szerzett gyakorlat pedig hozzásegít ahhoz, hogy jól és stílustisztán adjunk elő olyan darabokat, mint A Szilfid, a *Giselle* vagy éppen *A hatyúk tava*, amelyet jövőre tűzünk műsorra Rudi van Dantzig koreográfiájában. Mindig abban hittem, hogy tegyük eleve magasra a léceket és higgyünk abban, hogy meg tudjuk ugrani a kitűzött szintet. S amint egy szint már megvan, akkor ahhoz igazodva még feljebb léphetünk.

– Miként sikerült megnyerni Maina Gielgudot A Szilfid betanításához?

– Eredetileg Nagy Iván álmodta volna

színpadra A Szilfidet, de váratlanul elhunyt. Ekkor léptem kapcsolatba Maina Gielguddal, aki a 70-es években sokat táncolt Budapesten, ráadásul magyar gyökerei is vannak. Boldogan vállalta, és úgy látom, hogy szeret az együttessel dolgozni.

– A Szilfidnek négy különböző szereposztása van. Ez elég extrém...

– Inkább azt mondanám, hogy ennyire gazdag a Magyar Nemzeti Balett tehetségeiben. Igyekszem mindenkinek megadni a lehetőséget, hogy kiderüljön, ki képes felnőni egy-egy feladathoz. Ezenkívül egy társulatban mindig az egészséges verseny viszi előre a

Premier

○ TRÓJAI JÁTÉKOK – LEBLANC GERGELY-BAJÁRI LEVENTE-JELLINEK GYÖRGY | Fotó: Nagy Attila

○ A SZILFID – OLÁH ZOLTÁN-NAKAMURA SHOKO | Fotó: Csibi Szilvia

alkalmából, és igen sokszor adjuk elő *A diótörőt* is.

– Milyen stratégiát követ a Magyar Nemzeti Balett fejlődése érdekében?

– Mindig előre nézek és tudom, hogy mit szeretnék velük elérni. Ismerem a cél eléréséhez szükséges munka mennyiségét is, hiszen ezen az úton magam is végigmentem. Ha munkával sikert tudnak elérni a nagy, nemzetközileg jegyzett együttesek, akkor ennek a módszernek nálunk is működnie kell. A Magyar Nemzeti Balettet egyébként drágakőként kezelem és megpróbálom a csillogását csiszolással növelni, amely jelen esetben a repertoár építését jelenti. A legjobb mestereket hívom meg, vagy magukat az alkotókat. Ha pedig nagyszerű szakemberek segítenek és megvannak a tehetséges művészeink, akkor a végeredmény csak siker lehet.

– Némelyek nehezményezik, hogy az együttes már csak a nevében magyar.

– Külön köszönöm ezt a kérdést, mert ezzel kapcsolatban több dolgot is

szeretnék tisztázni. Egyrészt az elmúlt húsz év során is voltak külföldi tagjai a Magyar Nemzeti Balettnak. Jelenleg száztizenkilenc tagunk van, és 25% alatt van a külföldiek száma, akiknek majdnem a fele régóta él itt, itt is járt iskolába, és beszél is magyarul. Ezzel nemzetközi összehasonlításban még mindig nemzeti együttesnek számítunk. Nézzék meg a nagy európai balettegyütteseket: mindenhol ez a tendencia, sőt ezekben valóban többségben vannak a külföldiek. Egyébként amikor ebbe a pozícióba kerültem, úgy kaptam meg a társulatot, hogy egyszerre tizenhárom balerina volt várandós, akiket nélkülözve nem tudtuk például *A hattyúk tavát* színpadra vinni. Át kellett szervezni az együttest, próbatáncot kellett tartani. Így sikerült elérni azt a létszámot, amely a két játszóhely számára megfelelő. Ahhoz pedig, hogy ennek a kihívásnak kiválóan meg tudjunk felelni, táncosokra van szükség! Másrészt azt gondolom, hogy ez a nyitás abszolút pozitív változás: amíg a 60-as években a magyaroknak nem nagyon volt lehetőségük külföldre menni, és külföldiek is csak

korlátozottan jöhettek, most kinyílt a világ, sokaknak adatik meg a lehetőség, hogy több helyen megmérettessék magukat. Az elmúlt években személy szerint tíz külföldön dolgozó magyar művészt szerződtettem vissza a Magyar Nemzeti Baletthez. Ha tehetséges végzős magyar balettművészek külföldön szeretnék kipróbálni magukat, azal sincsen semmi gond. Harmadrészt mindez nagyon szorosan összefügg az utánpótlás kérdésével, amely itthon nagy probléma. Napjainkban sokkal kevesebben jelentkeznek balett szakra, mint azelőtt. Húsz éve majdnem ezer fő, ma maximum harminc-negyven fő jelentkezik. Én még tavaly is tanítottam a főiskolán, és volt, van olyan osztály, ahol nincs is fiú növendék! Ezen okok miatt a Magyar Táncművészeti Főiskolára egyre több külföldit vesznek fel, mert csak így tudják pótolni a hiányokat, amelynek egyik eredménye, hogy a most végzős lányok több mint a fele külföldi. Azt gondolom, hogy mind a főiskolának, mind nekünk aktívabban kell népszerűsíteni a balettet, így talán több gyereket vonzana ez a csodás művészet. ○

ERKEL

SZÍNHÁZ
THEATRE

Öt tánc

Modern balett-est

David Dawson–Max Richter
A napfény természete

Wayne Eagling–Richard Wagner
Duett

Jiří Kylián–Wolfgang A. Mozart
Petite Mort

Lukács András–Philip Glass
Örvény

Jiří Kylián–Wolfgang A. Mozart
Hat tánc

Előadások ▶ június 12., 13., 14., 15.

HUNGARIAN NATIONAL BALLET
MAGYAR NEMZETI

BALETT

www.opera.hu | www.facebook.com/Operahaz

Lélegzetelállító balettórák

Nagy lelkesedéssel fogadta a közönség a *Modern+1* estéin a Magyar Nemzeti Balett szólistáit. A táncosok összesen hat alkalommal mutatták be Kylián *Petite Mort*-ját és a *Hat táncot*, valamint egy új produkciót, Harald Lander *Etűdök* című művét. A különböző nehézségű ugrásokra, forgásokra, pas de deux-kre minden bizonnyal még sokáig fognak emlékezni a nézők. Álljon itt ízelítőként egy képes összefoglaló az előadásokból.

Gyerekeket az Erkelbe

Már több mint fél éve annak, hogy a 2007-ben bezárt fővárosi népszínház, az Erkel Színház újra megnyitotta kapuit. Egy ideje a 4-es metró is odavisz, és a mozgólépcsőről a szabadba lépve már a zöldben pompázó, felújított II. János Pál pápa tér fogadja a színházba érkezőket. Június 1-jén pedig a népszerű táncjátékot, a *Hófehérke és a 7 törpét* nézhette meg a közönség. Gurubi Ágnes

Budapest Józsefvárosi Önkormányzata, a Magyar Állami Operaház – Erkel Színház, a Fidelio Média és az UNICEF Magyar Bizottság közös szervezésében megrendezett Bóbita Családi Nap alkalmával a gyerekek foglalhatták el az Erkel óriási nézőterét, kanyargó folyosóit és gyönyörű karzatát, sőt nemcsak az egész épületet, de még a teret is. Ezen a napon a színház ugyanis nem zárkózott be a falai közé, hanem kiköltözött a zöldbe: színházzá alakult a nyolcadik kerület szíve, játékos, vidám és mégis magaskultúrát közvetítő, kicsikhez és nagyokhoz egyaránt beszélő, művelő és kacagtató tér várta a családi napra érkezőket.

Az Erkel Színházat ölelő park az átalakítások után kulturális programokban gazdag, vonzó közösségi térré vált, ami nem pusztán az előadások előtt és után, de a színháztól függetlenül

is várja majd a kerületbe érkezőket. A nyolcadik kerület megújulásának szimbóluma ez a tér: olyan, minden család számára elérhető szórakozási lehetőségekkel gazdagítja a város és az ország életét, amit csak egy népszínház tud adni. Élmenyt és közösséget, közönséget és közös kultúrát kínál minden gyereknek és szülőnek.

Június 1-jén, az UNICEF gyereknapján először nyílt ki az Erkel Színház a térre és vetíthette ki az ünnepi előadást, és a Bóbita is itt tartotta immár hagyományossá vált családi napját, amelyen tavaly az Akváriumnál sok ezer szülő és gyerek szórakozott önfeledten. Az UNICEF ezen a napon újította meg először a Magyar Állami Operaházzal tavaly megkötött együttműködését, melynek értelmében mindkét intézmény egy éven keresztül tesz azért, hogy a gyermekek biztonságos

© HÓFEHÉRKE ÉS A 7 TÖRPE | Fotó: Csillag Pál

világban nőhessenek föl, olyan világban, ahol nincs testi és lelki megaláztatás, nincs bántalmazás, sem gyermekéhezés. Az UNICEF adományokból teremt meg a működéséhez szükséges erőforrásokat, önkéntes felajánlásokból tartja fenn magát és programjait. Az Operaház művészei pedig arra vállalkoztak, hogy egy éven keresztül jószolgálati feladatokat teljesítenek az UNICEF színeiben.

Arról, hogy miért éppen az Operaház találta meg a nemzetközi gyermeksegélyező szervezet, Danks

Emese mesélt lapunknak. „A művészet határokon átívelő, minden kultúrát és embert összekötni képes hatalom. A zene és a balett nyelvét a világon minden gyermek egyaránt érti és szereti – mondta az ügyvezető igazgató. – Mi, az UNICEF-nél hiszünk abban, hogy minden gyermeknek joga van a gyermekkorhoz, akárhol él is a világban. S a gyermekornak vitathatatlanul alapvető része közös kulturális és művészeti gyökereink megismerése, felfedezése. Hisszük, hogy ebben a felfedezésben a Magyar Állami Operaház és az UNICEF közötti együttműködés valódi mérföldkövet

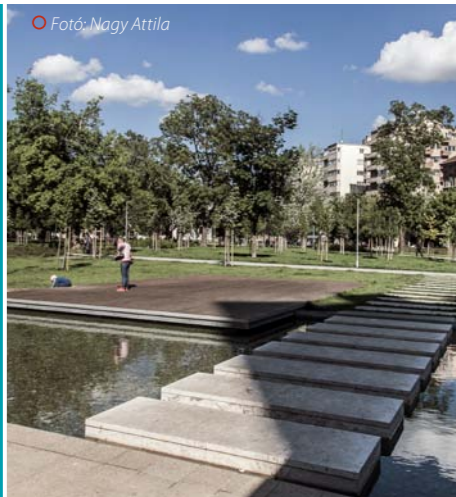
Józsefvárosi családi nap operával

Józsefváros újjáépül, nemcsak a közterei, de a közintézményei is sorra újulnak meg. A tavalyi év legnagyobb kulturális eseménye az Erkel Színház újraindítása volt Józsefvárosban. A korábban lebontásra ítélt, sokáig üresen álló, omladozó épület újjászületett. A megújult Erkel Színházat Orbán Viktor miniszterelnökkel együtt adhattuk vissza az operabarát közönségnek. Az Erkel Színház ismét a szívünkhez nőtt, hiszen számos józsefvárosi család, fiatal és idős élvezheti itt az Operaház társulatának darabjait, megfizethető áron.

Józsefváros vezetése úgy döntött, hogy méltó környezetet teremt az Erkelnek, és a fővárossal karöltve megújítja a színháznak is helyet adó II. János Pál pápa teret és a környező utcákat. A tér rendezése, parkosítása befejeződött, és egy modern játszótérrel együtt adhattuk át az itt élőknek.

Józsefváros önkormányzata és az Erkel Színház együttműködésének szép példája volt a június 1-jei Bóbita Családi Nap, melyet méltó környezetben, a felújított II. János Pál pápa téren rendezhettünk meg. *KOCSIS MÁTÉ, Józsefváros polgármestere*

jelent Magyarországon” – fogalmazott Danks Emese, aki arról is meg van győződve, hogy az Operaház segít olyan szülőkhöz, tanárokhöz, szervezetekhez eljuttatni az UNICEF üzenetét, akik még esetleg nem is hallottak a munkájukról. A gyermeknapon a közkedvelt táncjátékot, az ifj. Harangozó Gyula által koreografált Hófehérke és a 7 törpe című darabot láthatták az Erkel Színház nézői. ○

○ Fotó: Nagy Attila

Nagyon szerencsés választásnak tartom, hogy az épp ezekben a hetekben szentté avatott II. János Pál pápáról elnevezett és az elmúlt hónapokban megszépült tér a Józsefvárossal és az Operával közösen megrendezett Bóbita Családi Nap alkalmával került újra a kerület családjainak birtokába. A korábban hosszú ideig meglehetősen elhanyagolt közterület nemcsak Józsefváros, de egész Budapest egyik kiemelten fontos pontja, amelynek súlya és népszerűsége várhatóan exponenciálisan fog emelkedni a következő időszakban. Az elmúlt egy évben újra megnyílt, és azóta is folyamatosan játszik az Erkel Színház, amely az ország legnagyobb színházi nézőterén nemcsak az operarajongóknak szóló, hanem kifejezetten családi, gyerekeket megcélzó produkciókkal is várja a közönségét, ráadásul a műfaj költségességéhez képest igencsak kedvező áron. Pár hete már metróval is elérhető a tér, a megújult park belvárosi mércével mérve kifejezetten óriási területe pedig a közel és távolabb lakóknak egyaránt ideális helyet biztosít a szórakozásra, kikapcsolódásra. Őszintén remélem, hogy az idei Bóbita Családi Napra úgy fogunk emlékezni, mint egy hagyományteremtő együttműködés első állomására.

ZSOLDOS DÁVID, A Libri Média ügyvezető igazgatója

○ AZ ÉJ KIRÁLYNŐJE – HERTELENDY RITA

A varázsfuvola gyerekeknek szóló verziója szó szerint hangos sikert aratott az Erkel Színházban. A teltházas előadásokon a visongó gyerekek nem titkolt lelkesedéssel fogadták a legfiatalabb operaénekes-generációt és a Baross Imre Artistaképző Szakközépiskola és Szakiskola növendékeit.

Mozart a cirkuszban

„Lackfi változata egy cirkuszba helyezi a művet. Egy cirkuszba, amelynek a porondmestere (Busa Tamás) a narrátor, aki rendkívül sokat beszél, keveset énekel. (...) A szöveg vicces, érezhetően lackfis. (...) A látvány tervezője, Juhász Katalin nagyon egyszerűen és a célnak megfelelően alakította ki a színpad terét. Valóban érzékeljük a cirkuszi hangulatot. (...) Ahogy ezt a képet megláttam, az előzetes fenntartásaim eltűntek, mert annyira harmonikus és egyszerűségében is elegáns ez a látvány.”

(MAKKZS, mezeinezo.blog.hu)

○ PAMINA – SZEMERE ZITA

„A Toronykőy Attila által rendezett *Parázsfuvolácskát* mindenképpen sikeres előadásnak kell tartani, a gyerekek jól szórakoztak, a produkció jóformán végig lekötötte a figyelmüket. (...) Az előadás mindenféle segédeszközt bevet, hogy utat találjon a gyerekekhez: kapnak világító tollakat, vehetnek interaktív programfüzetet, és többször megszólítják őket a színpadról is. És persze a darabot érintő átalakítások mind értük történtek: a húzások, a verses keretjáték és némi egyszerűsítés az eredeti műhöz képest. (...)

○ Fotó: Csibi Szilvia, Herman Péter

○ AZ ÉJ KIRÁLYNŐJE – HERTELENDY RITA

Ebben a sikerben azonban a Papagenót éneklő Gradsach Zoltánnak is oroszlánrésze volt. (...) Mindig öröm, amikor fiatal művészeknél nyomon követhetjük, mennyit fejlődtek, és az ifjú bariton esetében ezen nem lehet eléggé csodálkozni. (...) Papageno hálás szerep, szerethető figura, és a gyerekközönség nem is tudná nem tátott szájjal figyelni a színes bohóc alakját, ám az énekes ki is hozza a helyzetből, amit csak lehet, valóban az előadás motorja lett. (...)

Felnőttek, gyerekek egyaránt jól szórakoztak a *Varázsfuvola* cirkuszba helyezett változatán. Mozart csodálatos zenéjét hallgatva. Kell ennél több?!”

(KONDOR KATA, operavilag.net)

○ MONOSTATOS – DÉKÁN JENŐ

○ PORONDMESTER – BUSA TAMÁS

○ MEGYESI ZOLTÁN – TAMINO

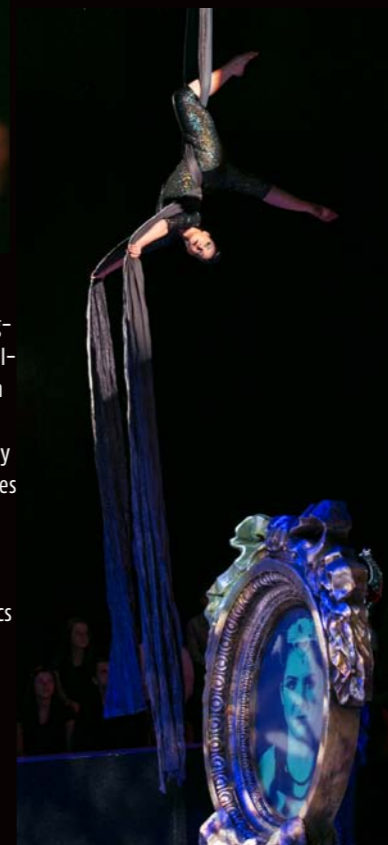

Cser Krisztián Sarastroját már nagyon vártam: talán nem tűnik szerénytelenségnek, ha bevallom, hogy mikor először hallottam őt énekelni (...), már feltételeztem róla, hogy a szerep kiváló megformálója lesz. És így is történt, ami különösen nagy öröm, tekintve, hogy a szöveg igen kényes (...). Cser Krisztián azonban jól veszi az akadályokat, a mélységek sem fognak ki rajta, hangja szépen szól, ráadásul baszszusának meleg fénye remekül illik a bölcs főpap alakjához. (...)

○ SZEMERE ZITA – PAMINA, SARASTRO – CSER KRISZTIÁN

Tamino szerepében Megyesi Zoltán a töle megszokott magas színvonalon teljesített. Már önméltatlannak tűnik újra és újra dicsérni szép, hajlékony hangját, igényes szólamformálását, énekkultúráját. (...)

A Paminát éneklő Szemere Zita valószínűleg az újdonság erejével hathatott a budapesti közönség számára – és milyen örömteli újdonságként! A fiatal énekesnő könnyed, csengő hanggal rendelkezik, igazi élmény őt hallgatni. (...)

○ PAPGENO – GRADSACH ZOLTÁN

www.ellemagazin.hu

Erkel újrifestve

Bár új portré már nem készülhet a magyar nemzeti opera megteremtőjéről, ám azt minden bizonnyal maga Erkel Ferenc is nagyra becsülné, ha a róla elnevezett népszínház jelenleg egyszínű fehér homlokzatát színes grafikák, absztrakt vagy épp nonfiguratív formák tennék változatosabbá.

Filip Viktória

Ismét segítségül hívva a fiatalok kreativitását, a Hány-videopályázat, valamint *A Szifid* díszlet- és jelmezterveire kiírt felhívás után az Operaház ezúttal az építészeti és képzőművészeti felsőoktatási intézmények padjaiban ülőket szólította meg. A feladat nem volt más, mint az Erkel Színház külső homlokzatának, annak vakolt felületének grafikai tervezése úgy, hogy az a színház belső kialakításával harmonizáljon, és az utcán sétáló vagy a tavasszal megnyílt új metróállomásról kilépő emberek figyelmét is megragadja. Az ötletpályázatot, melyre végül huszonekét mű érkezett, a Moholy-Nagy Művészeti Egyetemmel, a

Magyar Képzőművészeti Egyetemmel és a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Építész-mérnöki Karával együttműködve írták ki.

Első ránézésre könnyűnek tűnhet a feladat, de Reményi Katalin, az Operaház műszaki igazgatója szerint „kihívásokkal teli, nehéz probléma. Ennek egyik oka az épület tömegének összetettsége, a másik az intézmény funkciójából és múltjából adódó magas minőségi kihívás. Itt nem elég olyan tervet készíteni, ami sokak számára tetszik, olyat kell készíteni, ami sokak számára sokadszor megtekintve is kellemes érzetet ad.”

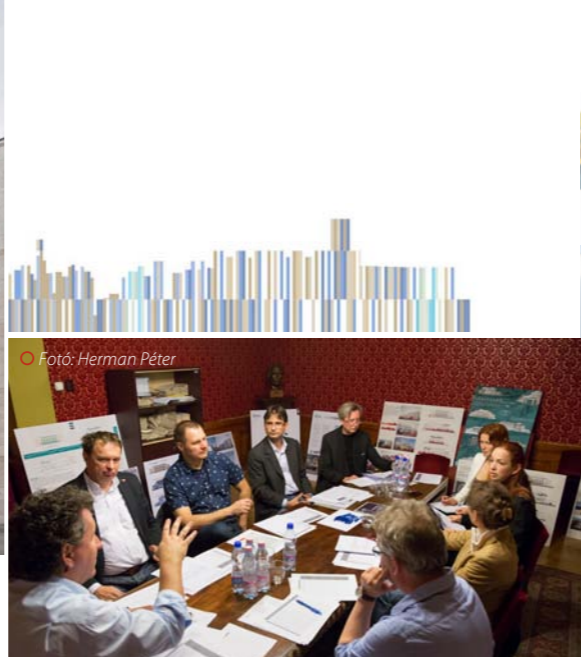
A bírálati szempontoknál a grafikai terv összhangja volt a lényeges, ezen belül az épülethez való illeszkedés, az eredetiség, a szakmai kidolgozottság. Ennek értelmében a kilenc tagból álló bíráló bizottság egyike Somorjai-Kiss Tibor, a Magyar Képzőművészeti Egyetem rektora a legmagasabb pontszámmal azt a tervet jutalmazta, amely „viszonylag oldott, organikusabb formavilágot fogalmazott meg. Megítélésem szerint a geometrikus kubatúrájú épülethez az erősen geometrikus, konstruktív jellegű kemény színharmóniákra épülő konstruktivista megfogalmazások nem a legszerencsésebb irányt képezik” – nyilatkozott lapunknak.

STÍLUSOS, SZELLEMEKES, SZEXIS

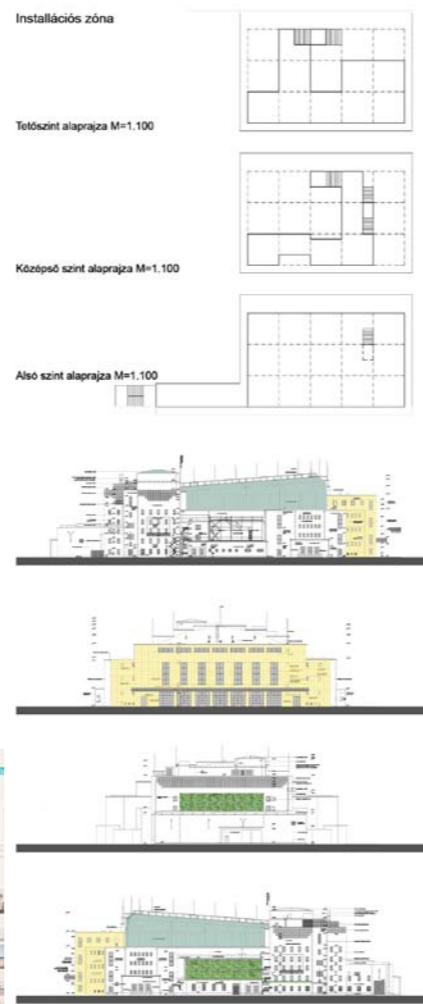

Egy másik zsűrnél, a Mátai és Végh Kreatív Műhely egyik alapítójánál, Végh Endrénél sem a grafikai terv virtuozitása volt az elsődleges, hanem „a komplexitás, a koncepcionális gondolkodásmód. Természetesen a grafikai harmónia fontos egy olyan hatalmas felületen, mint az Erkel Színház épülettömbje, de ha a terv nem segíti a funkcionalitást és az egységiséget, akkor az csak egy manír, mely szinte bármelyik épületre ráhúzható. A hatalmas épülettömb grafikai hordozóképessége is véges. Ha az egész épületet grafika borítja, az nyomasztóan is hathat. Itt már szükséges a finom arányzék és a színdinamika tudatos használata. Ez érvényes akkor is, ha geometrikus, akkor is, ha ornamentikus motívumokat használunk. Szerencsésebb megoldás a nonfiguratív jel, mint a figurális megoldás. Ez utóbbi már magasabb artisztikumot feltételez” – nyilatkozta.

Ahogy azt a bíráló bizottság munkájában is részt vevő Reményi Katalintól megtudtuk, a grafikai megoldások forma- és színvilága széles palettán mozgott, a fekete-fehértől a nagyon színesig, a geometrikustól a figurálisig. A diákok fantáziáját dicséri, hogy a kétdimenziós megoldásokon túl térbeli ötletekkel is előálltak: a tervekben szerepelt egy új kültéri színpad, növényfal vagy a grafikai megoldásokat világítással kombináló ötlet is. Végh Endre szerint „amelyik pályázó nem tudott kitörni az egyszerű »falfestés« gondolatból, az elmegy egy olyan lehetőség mellett, mely nemcsak a látványt, hanem a ház külső életterét is figyelembe veszi. Fontos lehet az előadást megidéző fény- és hangjáték mellett a fiatalok bevonása, az épületre fűzhető közösségi terek létrehozása, működtetése is. Nemcsak az előadás előtt, hanem minden időben. Ez a pályázat remek lehetőség arra, hogy a külső teret is megtöltsük élettel, kulturális pezsgéssel.”

Fotó: Herman Péter

Fotó: Herman Péter

Fotó: Herman Péter

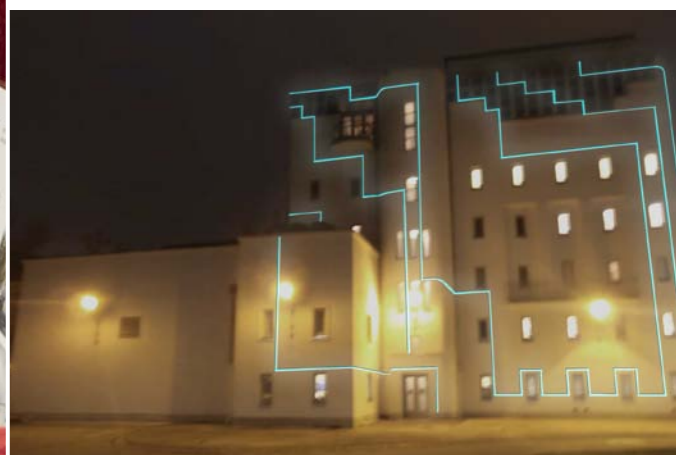
Persze az ötlettől a megvalósításig hosszú út vezet, „de nem is az volt a cél, hogy a hallgatók komplett kiviteli terveket küldjenek, hanem hogy friss gondolatokat, újszerű építészeti és képzőművészeti eszközöket fogalmazzanak meg. Összességében elmondható, hogy nagyon sok igényes pályamunka érkezett. Ezúton is köszönjük a hallgatóknak a fáradtságot, időt, energiát és a magas minőségben kidolgozott pályamunkákat” – nyilatkozott Reményi Katalin.

Május 12-én kihirdették a győzteseket és átadták a díjakat. A huszonekét beérkezett pályamű között három megosztott első díjat és három különdíjat osztott ki a zsűri. A nyertesek közül a „DUETT” jelleggel érkezett pályázat készítői Fejes Gergő, Császár Krisztina és Szlávik Krisztina, a „demiurgosz” jelleggel ellátott anyagot Fürtös Balázs, Horóczy Flóra és Tóth Viktor készítette, a harmadik díjazott pedig „erk-L” jelleggel Tari Bálint és Melles Fanni Réka munkáját dicséri.

Küöldíjban részesültek az „123123123” (Patak Gergely), a „Hexagon” (Borbás Annamária) és a „matra” (Mátrai Júlia) jelleggel beküldött pályamunkák. Az első helyezett 300 000 Ft-ot, a további helyezettek Erkel-bérletet kaptak, mi, nézők pedig az Erkel Színházban egy kiállítás keretében június 30-ig gyönyörködhetünk a beérkezett pályaművekben. Ha a nyertes munkát végül felhasználják az Erkel homlokzatának újrafestésénél, az történelmi tett lesz, mert mint azt Somorjai-Kiss Tibor is megerősítette, jelenleg nincs olyan épület Budapesten, melynek külső tereit diákok alkotásai díszítenék. ○

Fotó: Herman Péter

Fotó: Herman Péter

Diákfókusz újrátöltve

○ MARIO ÉS A VARÁZSLÓ | Fotó: Csibi Szilvia

Májusban múzeumélménnyel is gazdagodott az Erkel Színház középiskolásokat célzó OperaKaland sorozata. A kötelező olvasmányokkal felérő művek után ezúttal Mozart és Vajda János egyfelvonásosai nyújtottak izgalmas dalszínházi csemegét a fiataloknak.

Oláh András

A Magyar Állami Operaház az Erkel Színház újraindítását követően tavaly hirdette meg először OperaKaland névre keresztelt nagyszabású köznevelési programját, amelynek célja, hogy a középiskola bevezetéséig minden magyar fiatal, lakhelyétől és anyagi helyzetétől függetlenül, legalább egyszer részesüljön a lehető legszínvonalasabb operaélményben. A dalszínházi műfajok iránti fogékonyság fejlesztésére irányuló törekvés elsősorban a 9. osztályos tanulókat célozza, akik az eddigi két sorozatban a magyar operairodalom olyan sarokköveivel találkozhattak, mint a *Hunyadi László* és a *Háry János*. A kezdeményezésben ez idáig több mint négyszáz iskola csaknem hatvanezer diákja vett részt, a tapasztalatok pedig azt mutatták, hogy az ide látogató osztályok többsége hamar rákapott az opera ízére, és szívesen

visszatérne más alkalmakkor is. Számukra is érdekességet nyújthatott májusi OperaKaland két egyfelvonásos, Mozart *A színigazgató* című zenés komédiája, valamint Vajda János jóval fajsúlyosabb *Mario és a varázsló* című Thomas Mann-adaptációja.

– Nem akarunk *Bánk bán*-automatává válni – indokolta a darabválasztást Ókovács Szilveszter, az Operaház főigazgatója, utalva a pedagógusok által legtöbbször kért előadásra. – A világunk sem egysíkú, az opera műfaján belül is szeretnénk minél több szintet megmutatni a fiataloknak. A két produkció minden igényt kielégít: van köztük könnyed szórakozást nyújtó, és elgondolkodtató, irodalmi ihletettségű mű is.

Mozart *A színigazgatója* nyomán már készült egy operaházi produkció idén

februárban a Zeneakadémián, most azonban Szabó Máté rendezésében és egy új koncepció mentén valósult meg az Erkel színházi változat. Bár a zeneszerző eredetileg az ifjabb Gottlob Stephanie komédiájához írt kísérőzenét, a modern operaszínpadok már mind gyakrabban csak Mozart művéhez ragaszkodnak, így a társulat alapítás buktatóit bemutató cselekményt újabb és újabb írók dolgozzák át a megrendelők igénye szerint. Az Operaház felkérése most a népszerű kabarészerző és stand-up előadó, Litkai Gergely készítette el az új szöveget, amelynek munkálatai a humorista számára is izgalmas kihívást rejtettek, hiszen először írt darabot zenés színpadra. Az elkészült mű épp *A színigazgató* színrevitelének körülményeibe enged betekintést, humorforrásként gondosan építve az opera műfajával azonosított közhelyekre.

○ Fotó: Nagy Attila

A *Mario és a varázsló* a tavaly novemberi premiert követően tér vissza a műsorra, amelyet akkor *A kékszakkalú herceg várásával* párban mutatott be az Erkel Színház. Míg Thomas Mann eredeti művében Cipolla cselekedeteivel az olasz fasizmus működésének mechanizmusát szimbolizálta, Galambos Péter rendezésében a hipnotizőr ördögi figurája egy televíziós hittérítő-prédikátor alteregója, közönsége pedig az OperaKaland nézői által is jól ismert mozihősökből, rajzfilm- és képregényfigurákból áll össze. A színes forgatagból fehér öltönyében tisztaságával kitűnő Marióból a manipulációval kevert szórakoztatás gyilkos indulatot provokál ki, de a megalázott fiú elkeseredett cselekedete meglepő fordulattal jár Galambos színpadi változatában. Vajda János kortársként is maradandó értékű művének új rendezése sok gondolatot ébreszthet és kérdést vethet fel középiskolás nézőiben, így a tanárok valószínűleg minden eddiginél nagyobb hasznát veszik azoknak az írásos és hangos felkészítő anyagoknak, amelyeket a szervezők biztosítanak

az OperaKaland komplex pedagógiai programjában részt vevő osztályoknak. Újdonságként májustól a középiskolai osztályok nem csupán egy operaelőadásra juthattak el Budapesten, de kedvezményesen látogathatták a fővárosban az Emberi Erőforrások Minisztériuma által fenntartott közgyűjteményeket is. A tucatnyi intézmény között szerepel egyebek mellett a Magyar Nemzeti Múzeum, a Magyar Nemzeti Galéria, a Néprajzi Múzeum, a Holokaszt Emlékközpont, az Országos Széchényi Könyvtár és a Magyar Nemzeti Levéltár is, amelyek ráadásul ingyenesen bocsájtják az iskolák rendelkezésére múzeum-pedagógiai programjaikat. A budapesti osztályoknak könnyebbé jelent, hogy a múzeumlátogatást az OperaKaland tizenkét napja során bármikor megejthetik, míg a vidékről érkező diákok számára az utazást teszi kedvezőbbé a MÁV által biztosított 90%-os kedvezmény, valamint a BKK ugyancsak jelentős, a csoportokét is jóval meghaladó árengedménye. Szintén

jó hír lehet az iskoláknak, hogy az EMMI Köznevelésért Felelős Államtitkársága támogatásával – ahol azt a helyi iskolai tanterv megengedi – az OperaKaland és a vele párhuzamos múzeumi programok tanórának minősíthetők, így a részvételt nem szükséges a tanárok és diákok szabadidejére korlátozni.

Mindezeket egybevetve talán érzékelhető, milyen élményeket rejthet magában a diákok számára egy operai kirándulás, amelyre a következő évadokban is lehetőség nyílik. Az arra fogékony iskoláknak már most érdemes tervezni az OperaKaland októberi sorozatával, amelyben Donizetti *Szerelmi bájtal* című vígoperája klasszikus köntösben lesz látható az Erkel Színház színpadán, amit a jövő évad második felében Mozart *Szöktetés a szerájból* című daljátéka követ. Két év múlva pedig a pedagógusok kívánságaira tekintettel *A varázsfuvola* mellett a *Bánk bán* is szerepel majd az OperaKaland tervezett repertoárján. ○

○ A SZÍNIGAZGÁTO | Fotó: Csibi Szilvia

○ A SZÍNIGAZGÁTO | Fotó: Csibi Szilvia

Női szerepek színpadon és az életben

A világ egyik legtökéletesebb operája, Magyarország világszerte ünnepezt két csodálatos művésznője – és a meglepetés a jövő reménybeli sztárjai számára: a titok az egyszerűség, a szó legszebb értelmében...
Becze Szilvia

Miklósa Erika

– Varázslatos, félelmetesen gyönyörű smink, átható, mondhatni rémisztő tekintet, és a hihetetlenül magas hangok tökéletes csillogása. Ez az Éj királynője, Miklósa Erika életének egyik legmeghatározóbb és sokáig domináns szerepe. A nagy figurát újabb kihívások követték, az énekes fejlődött, így az újra meg újra visszatérő szerep is változik...

– Ma már nem dominál az életemben ez a szerep – kezdi, a tőle megszokott elegáns lezserséggel. Operadíva farmerban, sportcipőben, akárha a Budapest Maraton után találkozánk. No, meg néhány újabb *A varázsfuvola* előtt. – Ettől függetlenül kellő hangsúlyt kap, hisz Magyarországon ritkán éneklek a királynőt, és ez a szereposztás sem mindennapi! Természetesen

közel ötszáz Éj királynője után sokat érik és változik a figura. Elsősorban zeneileg, de az sem elhanyagolható, mennyivel magabiztosabb lesz az énekes azáltal, hogy ilyen sokszor és minőségi produkciókban adhatja elő ezt a nehéz szerepet. Leginkább azért imádom a figurát, mert állandóan kordában tart, mentálisan és énektechnikailag is. Nem lehet általánosítani, ezért mindenki másképp éli meg a „vele” töltött időszakot. Az én esetemben az eltelt idő jót tett a szerepnek, és úgy érzem, ma vagyok a legjobb benne.

– Egy sokszor énekelte szerep – nem csupán a királynő, hanem bármelyik – valóban előadásról előadásra, évről évre változik, fejlődik. Mi minden hat a figurádra?

– Minden egyes, a szakmában eltöltött év öröme, szenvedése erősen hat a szerepeimre. A kérdés az, hogy az énekes mennyire meri ezt felvállalni a színpadon. Még mindig az a véleményem, hogy nem a hang tökéletessége, hanem a közvetített érzés, élmény a legfontosabb. Egyébként ha ez megvan, ott van a jó technika is. Sokszor túl akarjuk bonyolítani az éneklést. Az, hogy milyen napja van az énekesnek, magánügy, ahogyan az is, miként oldja meg ezt a színpadon. Nekem énekelnem kellett azon az estén, amikor édesapám meghalt. Óriási segítség volt, hogy épp Donizetti *Don Pasqualé* jében Norina szerepét alakítottam. A vígopera csodákra képes. Életem egyik legjobb Norinája volt...

– **Hogyan változott benned a szerep? Ki, és milyen ember volt az Éj királynője a pályád elején, és milyennek akartod megmutatni őt ma?**

– Eleinte félttem a szereptől, és mindig le akartam győzni. Ma már a legnagyobb ajándéknak tartom, és cinkostársammá vált. Mindenféle szempontból a legnagyobb kihívást jelenti a szerep. Az, hogy milyennek akarom mutatni, a rendezőtől és a karmestertől is függ. Mivel már nem félek tőle, bármire képes vagyok, amit kérnek tőlem, akár a megformálást illetően vagy zeneileg is.

– **A világ legnagyobb operaházaiban énekelte már, akár ezt a szerepet, akár más. Mégis mindig**

lehetett tudni rólad, hogy a szíved folyton hazahúzott. Másképp is állsz magyar színpadra?

– Nehezebb, de mégis a legjobb magyar színpadon énekelni. Leírhatatlan, milyen szeretet zúdul rám itthon minden alkalommal. Imádom a magyar közönséget. Soha nem fogom elfelejteni A varázsfuvola premierjén a második felvonásbeli áriám után kapott, hosszan tartó tapsvihart. Percekig tartott és minden benne volt, amit egy közönség adhat. Hála, köszönet, tisztelet, elismerés és szeretet, ami az énekest élteti. Nekem ezekhez az emberekhez van közöm, ehhez az országhoz húznak a gyökereim, képtelen lettem volna – vagyok – máshol élni, ez az otthonom.

○ A VARÁZSFUVOLA | Fotó: Csibi Szilvia

Rost Andrea

Ő az ideális Pamina – számomra azóta, hogy több mint tíz éve megismertem. Szeme tiszta csillogása vagy a múlhatatlan, őszinte kíváncsisága okán, ahogyan a szakmát, a zenét, és egyáltalán az életet fedezi fel újra és újra? Talán mindez együtt érvényes, vagy van még valami, amit csak Rost Andrea tudhat... Becze Szilvia

– Annak, hogy ezt érzed, talán az lehet az oka, hogy a lelkem mélyén egy kislány vagyok, és ezért tudom még mindig elénekelni ezeket a romantikus, naiv, kedves, friss, mégis emelkedett lelkű kis hölgszerepeket. Nem tettem tönkre a hangomat, így hihetően tudom formálni ezeket a figurákat, bár ma már megjelenik egy érettebb „touch”, egy nőies érintés, ami jelzi, hogy mégiscsak a részemmé vált Desdemona vagy a Pillangókisasszony. Ami azonban mostanra érett meg

bennem, az anya-lánya nagyon nehéz, súlyosan terhelt konfliktusos kapcsolata, mely korábbi Pamina-alakításaimban soha nem jelent meg így, mint most. Az Éj királynője második áriájában – mert az elsőben nem vagyok jelen –, rájöttem, megéreztem, hogy ez a lány abban a pillanatban ugyancsak eltaszítja az anyját, amikor az kijelenti: „eltaszítalak téged”. Megérti, hogy nem szabad az anyja árnyékában maradnia, hanem önálló nővé kell válnia. Pamina személyében egy

ugyanolyan erős nő áll a színpadon, aki eltaszítja az anyja által képviselt sötétséget, keserűséget és fájdalmat, és nem akar bosszút. A királynő másra sem gondol, mint hogy több legyen a férfinél. Pamina nem, ő egyenrangú akar lenni a férfivel, sőt vezetni akarja őt. Ez gyönyörű!

– Azért érdekes, amit mondasz, mert Paminát legtöbbször helyes kis naivaként jelenítik meg („igen – szúrja közbe Andrea –, egy kis színtelen-szagtalan lányka”). Lehet, hogy sokszor korán kapják ezt a szerepet az énekesek?

A hangjuk már elég hozzá, de kelendő élettapasztalatuk még nincs?

– Ez lehet, hogy így van. Az ember, ugye, idővel eljut abba a korba, hogy már nemcsak éli az életét, hanem kérdéseket tesz föl. Valami miért történik vagy éppen miért nem történik? Egyáltalán, miért így mennek a világ dolgai, és az én dolgaim, miért így vagy úgy alakulnak a kapcsolataim? Mozart nagyon sok mindennel terhelte és szépítette ezt az operát. El kell érkeznünk az életünkben egy olyan mezsgyére, amikor már nem csak a naivát látjuk Paminában. Ezt a szerepet el lehet énekelni egészen fiatalon, mert sok szoprán alkalmas rá, és az is jó, de mégis azt mondom, ez az út, amit most bejártam ezzel a szereppel, nekem, az énekesnek volt nagyszerű felfedezés. Talán a közönségben is megfogalmazódik a kérdés, hogy vajon miért más ez a Pamina.

– Egy szerep a saját életedben felmerülő kérdésekre is tud válaszokat adni?

– Jó esetben igen. Ezek, ugye, karakterek, akik általunk kelnek életre, és azok a helyzetek, amelyekbe mint Traviata, Desdemona vagy Liù a színpadra kerülök, egyszerre rímelnék a saját

élethelyzeteimre. Tehát ez oda-vissza működik, és ezért vagyunk szerencséssek mi, akiknek ez megadatott, hogy a Jóisten megáldott-megvert bennünket a tehetséggel, amellyel foglalkozni kell. Az ember néha olyan, mint az űzött vad, amikor egy szerep megoldásait keresi, mert ezzel együtt hirtelen a saját életében sem találja a helyét.

– Ezért mondd azt is, hogy megvert az Isten a tehetséggel?

– Igen, és azért, mert olyan sokszor jut eszembe, hogy milyen szívesen csinálnék valami mást. De aztán mindig ugyanoda lyukadok ki, hogy engem ezért teremtettek. Nekem, nekünk éreznünk kell, hogy mire vagyunk hivatottak, és azt kell tennünk. Az életem meglehetősen nehéz volt az elmúlt négy-öt évben, és bizony a zene adta a menekülés lehetőségét, felemelt, és egy napon már nem fájt többé a lelkem. Annyira arra koncentrálok, ami a színpadon történik, annyira a zenében élek, hogy nem érzem a mindennapok nehézségeit. Azt hiszem, valójában nem tudnék másképp élni.

– Hogyan működik ez visszafelé? Mire kell vigyáznod, hogy a magánéleti nehézségek ne vegyenek el tőled túl sok energiát, ne vegyék el a figyelmedet, hanem inkább feldolgozhasd azokat egy szerepben?

– Ez a nehezebb. „Kacagj, bajazzol”, ugye, és ne mutasd meg, hogy sérült a lelked. Amikor tényleg sok problémával küzdöttem, minden alkalommal, amikor kifestettem magam, próbáltam magam mögé dobni a gondokat. De éppen mert a zene fől szabadt, azt hiszem, ezek az előadások még többet adtak a közönségnek. És akkor már megérte szenvedni. Drága tanárom, Bende Zsolt megtanította, hogy nem

nekem kell sírni vagy nevetni, hanem a hangomba kell engedni a fájdalomamat vagy az örömet, és ettől sír vagy nevet a közönség.

– Egy korábbi beszélgetésünkben azt mondtad, örülsz, hogy mertél nemet mondani a pályád elején...

– Igen, mert lehet, hogy már rég nem énekelnék, ha azokat a szerepeket elvállaltam volna. Félttem is a mai pályakezdőket, mert annyira el kell énekelniük mindent, mert tartanak tőle, hogy ellenkező esetben nem hívják őket többé. Én sem tudom, hogyan vehettem a bátorságot, de jól tettem, amikor nemet mondtam. Volt egyébként, ahova tényleg nem hívtak vissza, de nem bánom, mert még mindig itt vagyok.

– És ma előfordulhatna, hogy nemet mondasz?

– Annyira jó, hogy ezt megkérdezted, mert épp a napokban mondtam félig nemet, mert csupán arról van szó, hogy nem ebben az évben, hanem jövőre szeretnék elénekelni egy számomra fontos szerepet. Többször emlegettem, hogy szeretném elénekelni Juditot a *Kékszakáll*ban. Ezt a szerepet, ugye, mezzók szokták énekelni. Én pedig ezeknek a szokásoknak a létjogosultságát is szeretném kicsit megkérdőjelezni. Miért ne bújhatnék én is a figura bőrébe? Arra gondoltam, Judittal fejezem majd be a pályámat. Nos, ez nem így lesz, viszont örülök, hogy meg mertem kérdezni, lehet-e jövőre. Ősszel éneklek Neddát a *Bajazzók*ban, és mivel egyszerre lett volna mindkettő, nem akartam, hogy bármelyik kárára legyen, hogy párhuzamosan dolgozom rajtuk.

– Térjünk vissza A varázsfuvolához. A közönség talán nemcsak a darab, hanem a két főszereplő miatt is

kíváncsi, hiszen egy színpadon Rost Andrea és Miklósa Erika...

– Inkább azt mondom, hogy részei vagyunk a produkciónak. Nem szeretem magamat így kiemelni. Persze, tudom, hogy ez érdekes lehet, különösen mert azt hiszem, még valóban soha nem énekelünk együtt Erikával. Ebben a darabban ráadásul az anyukámat éneklí, ez pedig nagyon jópofa szerintem. De tegyük hozzá, hogy a másik szereposztásra is minden jegy elkel, úgyhogy ezért gondolom, hogy én csak szolgálom ezt az ügyet, a többiekkel együtt.

– Én pedig úgy látom, hogy sok igazság van abban, amit a beszélgetés elején árultál el a benned rejlő kislányról, mert a mai napig különös tisztasággal, őszinteséggel tudsz rácsodálkozni a művészetre, a szakmádra, az életre.

– Azért ez jó, nem? Annyi kincset rejt még az opera. Ez a több százévesnyi repertoár olyan kincsestár, hogy mindig úgy érzem magam, mint aki csodálatos gyémántok, gyöngyök között markolászhat, és szabadon szórom magamra a kincseket. Ez az igazi gazdagság. Én meg nagyon kíváncsi vagyok. Nem véletlenül énekeltem el idén Alban Berg *Hét korai dalát* vagy Wagner *Wesendonck-dalait*. Az újabb és újabb kihívások, a zene felfedezése nagyon fontos. És a gyermeki kíváncsiság. Valóban ez jellemez engem igazán, mert hihetetlenül érdekel minden.

– Így vissza is értünk az önmagát felfedezni vágyó Paminához...

– Igen, a gyermeki Paminához. Egy időben szégyelltem, hogy ilyen vagyok, de aztán ugyancsak feltettem egy kérdést, hogy miért is kell ezt szégyellnem. Most már engedem előtörni ezeket a gyermeki érzéseket, és megélem őket, mert ez is én vagyok...

Foto: Herman Péter

„(...) működött az opera, rövidítés nélkül, egészében, a maga háromórás hosszával. S hogy mitől működött? Ennek eredtem nyomába a premier estjén. (...) Valóság és képzelet, mese és filozófia: Mozart és Schikaneder szabadkőműves kötődései, hőseik kozmikus vándorútja, mesebeli utazásuk, önmaguk és boldogságuk megtalálása – mindez egyszerre van jelen Szinétár színpadán, semmi sem erőltetetten, mindenkinek a saját értelmezési kedvére bízva, mennyit is olvas ki belőle. (...) Ha a színpadon történekekért a rendezőt terheli a műből fakadó fokozott felelősség, akkor a zenei megvalósításért a karmestert. Kovács János a tőle megszokott igényességgel interpretálja a művet, kiválóan.”
(FÜLÖP KÁROLY, operavilag.hu)

„Az a legnagyobb gőgöm és a legnagyobb nagyképűségem és büszkeségem, hogy mindig meg vagyok és meg is voltam győződve arról, hogy én pontosan tudom, Mozart mit akart.» Egy korábbi életútinterjújában Szinétár Miklós fogalmazott így, s ennek tudatában különösen érdekesnek ígérkezett az a rendezése, amelynek felkérését nyolcvanadik születésnapjára kapta ajándék gyanánt az Operaház vezetésétől. Nos, a felkérés óta eltelt két év, s az idős rendező egészségben színpadra állította A varázsfuvolát: az operát, amely hosszú évtizedek óta alaposan megizzaszt minden rendezőt, aki csak számot vet a darab egymással (és korunkkal) vajmi nehezen összehangolható jellegzetességeivel és jelképeivel, mesés és előítéletes mozzanataival. Ámde Szinétár Miklós sosem a homloka verejtékével rendezett, most pedig jószerint saját életbölcseiségeinek és deklarált életstratégiáinak tárházává alakította A varázsfuvolát, s bizony még azt sem állíthatjuk, hogy ebből nem kerekedett ki élvezhető előadás.”
(LÁSZLÓ FERENC, Magyar Narancs)

Mesés utazás

A varázsfuvola Szinétár Miklós rendezésében eladási rekordot döntött: már az áprilisi bemutató előtt egy hónappal több mint tizenhatezer jegy kelt el. Az Erkel Színházban bemutatott produkció egyik különlegessége, hogy Miklósa Erika és Rost Andrea együtt álltak színpadra.

„A jelmezek (Velich Rita igényes darabjai) egyrészt a mozarti kort, másrészt a meseszerűséget idézik – a szövegeknyvben is említett egyiptomi jelleget például Sarastro és paptársainak világa mutatja. A díszlet (Horgas Péter alkotása) részben csupán jelzészserű, amúgy pedig korunk egyik nagy divatját, az úgynevezett 3D mapping technikát alkalmazza: a különböző mélységű háttérre vetített számítógépes grafikák hozzák létre a térélményt, gyakran megtévesztően valós képet adva. (...) Papagenóként Haja Zsolt a stand-up comedy elmerészkedő buffókarakterével egyaránt remekelt vokálisan, színpadi jelenlétben, de Az éj királynőjeként Miklósa Erika a csaknem férfiaságig menő királynőfigurájával is hozta az elvárt teljesítményt. Szintén jól szerepelt Bretz Gábor idős papként és a másik szereposztásból beugró Kovács István Sarastroként.”
(ZSIRAY-RUMMER ZOLTÁN, magyarhirnap.hu)

Foto: Herman Péter

VAN, AKI BÁTTRAN HALLGAT, HA A TÉNYEKRŐL VAN SZÓ. A TÖBBIÉKNEK ITT A NOL.HU

NOL.HU AZ ONLINE VÁLASZTÁS

Nyitott volt a világ az Opera új filmjére

Kígyó tekereg fűtött lépcsőn, hatalmas virtuális hattyú hosszú nyakát nyújtogatja. Neves operaénekes fején több kilós agancs díszel, balerina lebeg az akváriumban sellőként, ruhája lágyan fodrozódik. A Magyar Állami Operaház 2014/15-ös évadot beharangozó reklámja egyszerre ábrázol valódi és valóságon túli világot. A már elindulásakor is sikeres kampány alkotóival beszélgettünk a készítés örömeiről és nehézségeiről. Molnár Kinga

opera Image film

Egy férfi és egy nő keresi egymást az Operaház idei reklámfilmjében, ám az erőteljes képekkel elmesélt történet ennél jóval szövevényesebb és számos értelmezési lehetőséget rejt magában. A férfi főhős lehet Faust vagy a bolygó hollandi, a nő pedig Senta, Margit vagy a Rajna egyik sellője, a történet pedig egyaránt játszódhat a jelenben, a múltban, a jövőben, az Operaházban és az Univerzumban.

A nem klasszikus történetmesélésre építő, szürreális világú film a két évvel ezelőtt debütált *Ahol kinyílik a világ* kreatív sorozat harmadik, és egyben záró felvonása.

Turkovicz Monika, az Opera marketing- és kommunikációs igazgatója a bérletújításhoz és -vásárláshoz kapcsolódó kampánysorozat felépítéséről elmondta, hogy az első évben az amerikai filmes plakátokat idéző tizenötféle kreatívval kivitték a már világklasszis vagy éppen debütáló művészeket

a hétköznapi, civil világba. A Bizet *Carmenjén* alapuló – és az intézmény életében az első – tévészpottal kiegészített folytatásban 2013-ban már egy elemelt, kicsit szürreális közegben jelentek meg az énekesek, táncosok és zenészek. A harmadik – egyben befejező részben – hőseiket visszavitték a saját közegükbe, a budapesti Operaházba. A korábbi két megközelítéssel szemben ennél a szériánál már nem egy, és nem is sok különböző operát interpretáltak, hanem az opera és a balett világának olyan archetípusait választották ki, amelyek alkalmasak egyrészt a színpadon létező világ sokszínűségének és hangsúlyainak bemutatására, másrészt főbb szereplőiken keresztül keresztmetszetet mutatnak az intézmény produkcióiból.

Szürreális-reális világ

Különös szürreális-reális világnak nevezte az idei filmet Végh Endre, az *Ahol kinyílik a világ* kampánysorozatban dolgozó Máta és Végh Kreatív Műhely kreatívigazgatója. „Szürreális a film főhőseinek kalandozása az Operában, de reális is, hiszen az opera műfaja épp ilyen hömpölygő és túlradó. Olyan filmes feldolgozásban idéződnék meg a darabok, személyek, melyeket színpadon így nem láthatunk. Mindez azonban mégis reális, hiszen az Opera művészei játsszák el szerepeiket, és minden a házban, napjainkban történik. Ez a film bármelyik operamű parafrázisa is lehetne, de egy operarajongótól elvárható, hogy megfektse a jelentésüket.”

Gács Tamás rendező úgy fogalmazott, hogy míg tavaly a *Carmen*-történetet feldolgozó reklámnál igyekeztek harminc másodpercbe sűríteni egy teljes művet, addig most egy operatrailert készítettek: megpróbálták nem operaként, hanem filmként tekinteni az operára. Arra gondoltak, hogy olyan filmet kellene készíteni, amilyenre az olyan „operasütek és -vakok” is felkapják a fejüket, mint ő. „Innen gyorsan kikristályosodott a kép: egy trailert kell csinálni a különböző operákból, kiemelni, ami érdekes, és összefűzni egy laza történetté, ami beszippantja a nézőt. Végül is ez egy reklám, semmi több.”

Felnagyított hattyú, melegített lépcső

Az imázskampány forgatása és fotózása, csakúgy, mint az előző évben, ezúttal is három napig tartott, az előkészületek és az utómunka természetesen ennél jóval hosszabb időszakot ölelt fel. „A tavalyi szpothoz csak egyetlenegy épített díszletet használtunk, most van négy. Emellett pedig nyolc helyszín, és több mint száz statiszta” – mondta a február végi forgatás második napján egy külvárosi stúdióban a rendező. Mögötte két egyforma épített díszlet állt, annyi különbséggel, hogy az egyik a másik fordítottja volt, vagyis a földből nőtt ki a csillár, és a függönyök alulról „omlottak fel”. Ebben a díszletben rántották fel a földről a valóságban, és esett le a plafonról a padlóra a filmben a férfi főhős, Cser Krisztián. Pater Sparrow látványtervezőtől megtudtuk, hogy a felfordított szobánál meg kellett küzdeniük a gravitációval, végül a függönyt sikerült

úgy megcsinálni, hogy alulról lógjon felfelé, de a gyertyaláng már utómunkában került a csillárba. A filmben a Leblanc Gergely mellett szereplő hattyú is az utómunkálatok során vált óriásivá, a madáron kívül pedig még egy állat jelent a képkockákon: egy kígyó. Vele speciális módon kellett bánni, mert meleg talaj kellett ahhoz, hogy megmozduljon, ezért a lépcsőt infrával fűtötték, hogy a terveknek megfelelően kezdjen el a tekergőzni.

A kampány stylistfeladatait idén is Tóth Ali és Virágh Anikó látta el. Tóth Ali szerint ritka az ma Magyarországon, hogy egy reklámfilmhez méretre kell jelmezeket készíteni. Shoko Nakamura balerina sellőruhájához például olyan anyagot kellett találniuk, amely a vízzel teli akváriumban nem rásimul a testére, hanem a mozdulatokkal együtt könnyedén fodrozódik.

„Olyan a munkám, mint egy építészen az építésvezetőé, tehát az első kapavágástól az átadásig az alvállalkozókat összefogva mindenért én felelek” – mondta el Keresztes Felicián, akit az Opera egy személyben kért fel line producernek és gyártásvezetőnek. Ő koordinálta az alkotókat, például azt, hogy az A-kategóriás filmes produkciókban dolgozó Pohárnok Iván a forgatás idejére el tudja készíteni a király fejére a szarvasagancsot, vagy az imént említett jelmeztervező-páros is ráérjen. Hogy mennyire sok dologra kellett odafigyelnie, az is jelzi, hogy a beszélgetésünk idején éppen azt a problémát oldotta meg telefonján és laptopján keresztül, hogy a másnapi forgatáson használt egy köbméter homok hogyan fog eltűnni az Operaház feljárójáról a néhány nappal később megrendezendő Ezüst Rózsa Bál idejére.

Erősödő sztárkultusz

Az Opera marketingaktivitásainak egyik ötletgazdája maga a főigazgató, aki szintén eljött a forgatásra. Ókovács Szilveszter azt mesélte, hogy 2012-ben rá kellett találniuk egy útra, és a filmes típusú plakátok meg is hozták az áttörést a kommunikációjukban. „Az opera drága műfaj, és egy ilyen kampány azt mutatja meg a járókelőknek – akiknek esetleg sosem lesz alkalmuk vagy idejük megismerkedni az operával és a balettel –, hogy ez okkal van így, és megmutatja, hogy a pénzük hová kerül.” A főigazgató szerint a kultúrába azért érdemes „beruházni”, mert a hatása még akkor is „lecsöpög”, ha az csak a zenés színház, az ösztönművészeti műfajok iránt érzékeny, nyitott közönségréteg szórakozása. Ókovács Szilveszter arról is beszélt, hogy a kommunikációjukkal erősítették az Opera sztárkultuszát, igyekeztek olyan művészeket kiválasztani, akik tehetségesek, elismertek vagy ígéretesek, no meg alkotuk, hozzáállásuk szerint is alkalmasak a kampányokban való szereplésre. „Ez elsősorban a fiatalabb művészekre jellemző, de vannak kivételek, mint a király szerepében feltűnő Kováts Kolos operaénekes, aki az első forgatási napon türelmesen ült végig tíz órát a páholyban úgy, hogy nem lehetett neki könnyű a fején egy többkilós agancsdíszet viselni.”

Míg Kováts Kolos a fején viselte a Pohárnok Gergely maszkmester által készített súlyos fejdíszet, addig Leblanc Gergely balettművész fél arcára a saját profilja került. Az ő portréját Fekete Zoltán, a Máti és Végh Kreatív Műhely art directora készítette el, amelyből egy sablon segítségével Tombor Sarolta festette fel azt.

A filmhez az Opera történetében először írtak zenét: Gulya Róbert szerzeménye szándékosan hasonlít a mozifilmek zenéihez. „Hogyha filmhez írok zenét, akkor a film dramaturgiája vezérli bennem a dallamokat, a motívumokat és a zenei stílusokat. Az Opera-imázsfilm zenéje is így íródott, azzal a különbséggel, hogy végig azon törtem a fejem, miként tudnék egy kicsi operát írni úgy, hogy közben a zeném modern filmzene maradjon. Maga a film volt ebben a segítségemre, hiszen tele van elvont és egyértelmű utalásokkal bizonyos operák felé. Ezekre reagáltam a zenével, így egy érdekes, kevert stílusú zene született, tele romantikával és modern filmzenei elemekkel.”

Az Opera új reklámfilmje méltó befejezése lett a kreatív sorozatnak, a filmet a bemutató után a cikkünk írásáig eltelt időszakban (jóval a kampány vége előtt) 73 ezren nézték meg a YouTube-on, ahol 649 pozitív értékelést kapott; az intézmény hivatalos Facebook-oldalán pedig több mint 8000-en lájkolták, osztották meg vagy kommentelték összesen. A nemzetközi fogadtatásra jellemző, hogy Twitteren a Komische Oper Berlin „70 000 klikk egy operaház imázskampányára YouTube-on? Nagyszerű, @OperaBudapest!” – tartalmú tippet tett közzé.

OPERA – A HOL KINYÍLIK A VILÁG III.

Ahol kinyílik a világ 2014–15 koncepció – Fekete Zoltán, Gács Tamás, Kéri Attila, Ókovács Szilveszter, Turkovics Monika, Végh Endre

Executive producer – Ókovács Szilveszter, Turkovics Monika

Line producer: Keresztes Felicián

ALKOTÓ STÁB

Kreatívigazgató – Végh Endre

Art director – Fekete Zoltán

Rendezőfotós – Gács Tamás

Társrendező – Kostil Danila

Operatőr – Garai Gábor

Vágó – Mózes Gyula

Látványtervező – Pater Sparrow

Jelmez – Tóth Ali, Virág Anikó

Zeneszerző – Gulya Róbert

A táncterét koreográfusa – Solymosi Tamás

Gyártásvezető – Keresztes Felicián

Felvételvezető – Rácz Richárd

Rendezőasszisztens – Kádár László

Smink – Tombor Sarolta

Haj – Friedman Péter

Speciális maszk – Pohárnok Iván

Makettkészítés – Urbányi Ferenc

Állatidomár – Körmöczy Bendegúz

Trükk és utómunka – Fehér Niki (Umbrella)

Fotóutómunka – Fekete Zoltán, Jeli András

Werkfilm – Somogyi Márton, Brautigam

Bertold, Tiszai András

Werkfotók – Csibi Szilvia, Fekete Zoltán,

Herman Péter, Nagy Attila, Nagyillés Szilárd

SZEREPLŐK

Kováts Kolos operaénekes – II. Fülöp (Verdi: Don Carlos), Falstaff (Verdi: Falstaff)

Sáfár Orsolya operaénekes – Valois

Erzsébet (Verdi: Don Carlos), Alice (Verdi: Falstaff)

Leblanc Gergely balettművész – a herceg (Csajkovszkij–van Dantzig–van Schayk: A hattyúk tava), Max (Weber: A bűvös vadász)

Cser Krisztián operaénekes – a bolygó hollandi (Wagner: A bolygó hollandi), Faust (Gounod: Faust)

Shoko Nakamura balerina – Senta (Wagner: A bolygó hollandi), a sellő (Wagner: A Rajna kincse), Margit (Gounod: Faust)

Apáti Bence balettművész – Anyegin (Csajkovszkij–Cranko: Anyegin), Mefisztó (Gounod: Faust)

Sümege Eszter operaénekes – Tosca (Puccini: Tosca), Ulrika (Verdi: Az álarcosbál)

Halász Péter karmester

Babácsi Benjamin, Hegyesi Gergely, Körtvély Gergő, Márton Amanda, Sári Réka, Séra Mónika, Simon Bea, Szilvási Júlia, a Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara – az Opera együttese

Zene – Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara – az Opera együttese Budapesti Opera Kórus

DÍJAK

Az Ahol kinyílik a világ kampányaival az Operaház marketingcsapata és a kampányok alkotói több kommunikációs díjat is nyertek. 2012-ben az Aranyrajzszög Kulturális Díját kapták meg, 2013-ban pedig három elismerést ítéltek oda nekik: megkapták a Magyar Formatervezési és Design Management Díjat, átvehették a reklámhatékonysági Effie imázskategóriájának ezüstjét, valamint megnyerték a Prizma Kreatív PR Díj piaci újbevezetés kategóriáját. A filmet 2014 júniusában meghívták Cannes-ba, a vállalati filmeket díjazó Corporate Media & TV Awards versenyre, melynek eredményhirdetése októberben lesz.

Viharos éjszaka, Dalszínház utca. Az Opera sarkán őrködő márvány Szfinx felnyitja szemét, az esőben egy régi fekete autó hajt el utasaival: Fausttal (talán a bolygó hollandival), akinek sofőre maga Mefisztó – egykori Anyegin. Ítéletidő: mennydörgés és villámlás, az ablaktörő akár egy metronóm. Időnként láttatni enged Margitot (talán Sentát) – de a nő szempillantás alatt eltűnik –, és nem tudni, hogy csak egy tünemény volt: ábrándkép, vagy a jelenvalóság, miként azt sem tudni, az autó elgázolta őt, vagy ott sem volt soha, csak az utas szeme káprázott.

Faust kiszáll, Margitot azonban sehol sem látni, így elindul a Királyi lépcsőházba vezető bejárat felé. A titokzatos ajtón izzó Opera-kilinc... Hamarosan az Aulában találja magát, szó szerint: saját éneje jön szembe vele ellentétes árnyékok vetve, majd folytatván a keresést, egy kígyót követve emeli tekintetét a lépcsőpihenőre, ahol Senta emelkedik ki ódon akváriumában a márványból. Senta, vagy A Rajna kincse sellője lebeg a vízben, a porladó tér közepén? Ahogy a főhős közelít, a sellő mozdul, megigézi a hollandit... De ki ez a nő, és hol vagyunk? Talán az egyiptomi sivatagban, ahol Aida élve temeti magát szerelmébe – és ezzel önnön börtönébe zárva, vagy mégis Senta végzete néz vissza a hollandira? Ki tudja, hiszen a medalliont felnyitó Faust arcképeket látja: Margitot és önmagát, s hogy ez csupán a tudós doktor emlékeinek kivetülése, vagy éppen a mában járunk: talány marad.

A páholsor felé vezető ajtó üvegátáiban látjuk őket, amint elfordulnak tőlünk, miként a jövő lép jelenből múltba. És az ajtó régi könyvként nyílik: ahol Tosca néz velünk farkasszemet, aki nemcsak legbelső énjét, de Ulrikaként a jövőt tárja fel Faust előtt. Ám amit Ulrika mutat a hulló, száraz falevelek közt az érdektelen idősíkban: életre kel. Főhősünk a sors útvesztőjében végérvényesen belépett abba a szobába, amit talán Judit kérésére tár fel a Kékszakállú (vagy Judit önmaga a hetedik szoba?).

A tudóst azonban hajtja egy belső erő – miközben a világ a feje tetején áll és forog vele. Amikor riadtan a földre huppan, meglátja a herceget, a hatyú párjának arcára égett sötét oldalt. Ahogy a hatyú fordul, úgy fordítja a herceg tiszta emberi arcát a tragikus sorsuk idilljét megzavaró idegen felé. Nem marad utánuk más, csak egy kotta, a fekete tollal.

A hollandi nem adja fel a keresést: beles minden függöny mögé, így találkozik össze tekintete II. Fülöpével – az agg, agancsá torzult koronát viselő királylyal – és feleségével, Valois Erzsébetével. Valóban Fülöpöt és az ifjú királynét látjuk, vagy ez ismét csak a látszat tréfája volt, és Falstaff ül velünk szemben örök körforgásban Alice-szel, aki lóvá teszi a felszarvazott lovat? Ki tudhatja, Erzsébet vagy Alice gesztusa éppúgy lehet nyitánya a fájdalmas feljajdulásnak, minként a kacagásra nyíló száj elénk tárhatja magát az Univerzumot, hiszen a fájdalom és az öröm két ellentétes pólusa között az „érzések mindensége” köszön vissza ránk, melyben tovalebeg a hollandi vörös vitorlás kísértet űrhajója.

De miféle univerzum az, ahová most a hollandi hajója tart, és hogyan tűnhet tova, ha a hollandi éppen az Opera proszcénium páholyában vizitel II. Fülöpöt? És mi lehet az a különösen mives, reliefekkel

gazdagított mellvéd a csillagoktól fénylő univerzumban? Kinek a tekintetét követjük, amikor a zenekari árokban játszó zenészeket pásztázva hamarosan a színpadot látjuk, ahol éppen zajlik az előadás: a Hippolütosz repülő lényei és a piruettező balett-táncosok között ott egy ismerős alak. Faust, a tudós távcsövébe kémlel, amikor megpillantjuk azt, amit – akit – ő lát: Sentát, Margitot, a lebegő sellőt, az örök nőt az űrben, a csillagok közt, s lassan kirajzolódik a mellvéd is, és a milliárd égitestnek hitt fénylő pont: az Opera nézőterének csillogó páholsorai. Főhősönk „földet érésekor” rájövünk: mindegy, hogy amit az előbb láttunk, káprázat volt-e vagy az emlékezet műve, álom vagy valóság, mert az Operában vagyunk, ahol minden lehetséges. Ahol valóban kinyílik a világ. Shoko Nakamura tényleg csillag: a Nemzeti Balett fénylő csillaga, akit Cser Krisztián, a fizikus operaénekes követett végig a filmben. Hiszen a 2014/15-ös évad Faust-évad: taps és ováció. A láthatatlan háttér egyik fura szobájában pedig talán még mindig ott ücsörög a karmester, aki az imént az árokban vezényelt, miközben az Opera Aulájában „Arpa d'or dei fatidici vati” („jövendőmondó váteszek arany hárfája” – Nabucco, ford. Anger Ferenc), a zenekar hárfaművészei játszanak az idők végezetéig.

MR ZENEI
EGYÜTTESEK

ITT AZ ÚJ ÉVADI
MR SZIMFONIKUSOK | MR ÉNEKKAR | MR GYERMEKKÓRUS
MINDEN, AMI ZENE, RÁNK TARTOZIK!

KEDVEZMÉNYES JEGY- ÉS BÉRLETVÁSÁRLÁS: www.jegymester.hu

RÉSZLETES PROGRAM: www.mrze.hu

Kitüntettek az Opera háza tájáról

Fontos pillanat, kivételes alkalom: megállásra készlet, helyzetértékelésre indít. Van, akinek lehetőség a visszatekintésre, másnak további biztatás a jövőre nézve. Március idusán Takács Klára és Kiss B. Atilla Kossuth-díjat kapott, Komlói Ildikó a Magyar Érdemrend középkeresztjét, Liebich Roland pedig a Harangozó Gyula-díjat vehette át. A kitüntettek közül ketten osztották meg gondolataikat az elismerésről. Pallós Tamás

○ RÁLIK SZILVIA MAGÁNÉNEKES – OLÁH GUSZTÁV EMLÉKPLAKETT, KASZÁS ILDIKÓ BALETTMESTER – GÉLA LAJOS EMLÉKDÍJ, POLONKAI JUDIT FAGOTTMŰVÉSZ – FERENCsik JÁNOS-DÍJ, SEBESTÉNY KATALIN BALETTMESTER – OLÁH GUSZTÁV EMLÉKPLAKETT, HARAZDY MIKLÓS KORREPÉTITOR – OLÁH GUSZTÁV EMLÉKPLAKETT | Fotó: Nagy Attila

Azt a felejthetetlen január 14-ét említem Komlói Ildikónak: pályafutásának harmincadik évfordulóján az *Aida* Amnerisét alakította egykori debütálásának „tethelyén”, az Erkel Színházban. A főigazgató, Ókovács Szilveszter köszöntője után állva tapsolta, hosszan ünnepelte a közönség.

Akkor azt mondta: jó, hogy mindez nem az előadás előtt történt, mert a meghatottságtól nem tudott volna énekelni. „Alig tudtam beszélni, a gombóc ott volt a torkomban. Csak az a gondolat jutott eszembe, hogy az énekléssel kezdődött az életem... – idézi fel derűsen a forró hangulatát

januári estét Komlói Ildikó. – Úgy tűnik, 2014 számomra az ünneplések éve. Egyrészt mert beteljesedett a vágyam, hogy sokáig énekelhesek, másrészt megkaptam itthon életem első állami díját. Az pedig szerencsés összjátéka a sorsnak, hogy azt a szerepet, amelyet tavaly év végén a Metropolitanben alakítottam, immár díjazottként Budapesten énekelhetem.”

Richard Strauss *Az árnyék nélküli asszony* című operáját nemrég mutatta be az Operaház. A világhírű mezzoszoprán merész és fantasztikus vállalkozásnak tartja a bemutatót. Az önmagában nagy szó, hogy a Magyar Állami Operaház képes önerőből, hazai

○ KISS B. ATTILA – HUNYADI LÁSZLÓ | Fotó: Tamas Opitz

találni, enélkül szinte elénekelhetetlen lenne. Ha sikerül átalakítani, leszűrni az »esszenciáját«, utána a zene segít. Borzalmasan nehéz, rengeteget kell vele dolgozni a színpadon, de minden percét élvezem. Nagyon vártam az újbóli találkozást Szikora Jánossal, aki annak idején az emlékezetes Erkel színházi *Carment* rendezte. Jól megértettük egymást, érdekes az újabb közös munka és gondolkodás.”

És ha már Richard Straussnál tartunk: milyen szálak fűzik a százötven éve született német komponistához? „Rajongok érte! De talán nincs is igazi zenebarát, aki ne szeretné őt. Lényegében mindenkit »kiszolgál«: a valcerkedvelőtől a vaduló *Elektráig*. Nekem »nagy-masterem« volt. Gyakorlatilag Strausson nőttem fel; vele kezdődött a világkarrierem is: *A rózsalovag* Octaviánjával és az *Ariadné* Komponistájával. És folyamatosan feladatot ad, huszonöt éves kortól akár hatvan fölöttig is: Octaviántól az Elektra Klytaemnestrájáig.”

○ TAKÁCS KLÁRA – BORISZ GODUNOV | Operaház Fotóarchívuma

szereposztással kiállítani egy ilyen volumenű és igényű darabot – amely ráadásul egy párját ritkító jubileumi Strauss-fesztiválba ágyazódik. Ő a Dajkát éneklő, a mesei szimbólumokkal tűzdelt szecessziós zenedráma legtitokzatosabb, legösszetettebb figuráját. Hogy mit gondol róla? „Annyira összetett karakter, hogy egy napon keresztül tudnék beszélni róla. Éppen jellempaletájának sokszínűsége, ellentmondásossága a fő nehézsége. A hitelesség alapja, hogy önmagából induljon ki az ember, magában keresse a »megoldásokat«... de ebben az esetben el kellett mennem egy kicsit »szomszédolni«. Hofmannsthal szövege és Strauss zenéje ugyan pontosan leírja-megfesti a Dajkát, de annyi árnyalattal lett kikeverve ez a figura, hogy az ember értelemszerűen nem talál meg magában minden karakterjegyet. Harminc év tapasztalata, a számtalan színpadi instrukció, beszélgetés és »megélés« segít, hogy képes legyek egy ennyire összetett szerep megformálására. A Dajkára rá kell

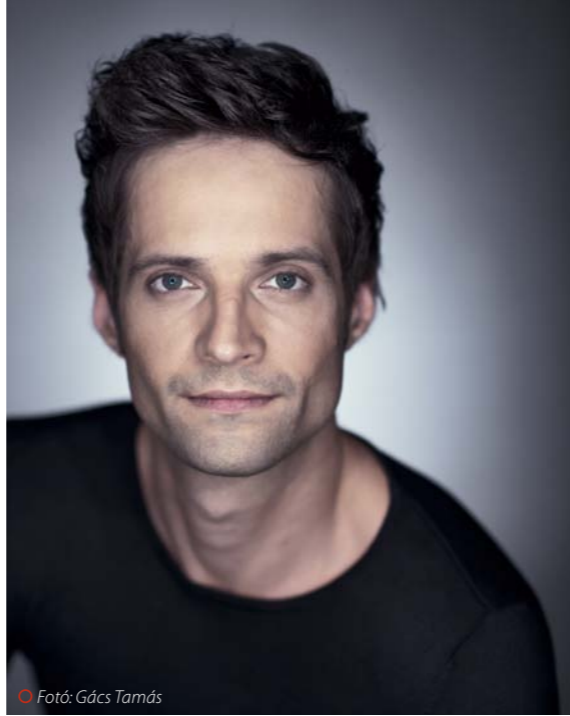
○ KOMLÓSI ILDIKÓ | Fotó: Emmer László

Ünnepség és számadás

A *Trójai játékok* egyik próbája után futok össze Liebich Rolanddal, az Operaház magántáncosával. „Mindössze huszonhárom perc a darab, de fizikailag mindenkinek erős kihívás, keresztbe-kasul befutjuk a színpadot. Elsőre szinte lehetetlennek tűnt az eltáncolása, de most már kezd összeállni – meséli a bravúros balettparódia előkészületeiről. Aztán a számadásra indító Harangozó Gyula-díjáról kérdezem: – Tizennegyedik éve vagyok az Operában, sok mindenen átmentem, számos szerepet eltáncoltam. Jólesett, hogy Solymosi Tamás igazgató úr rám gondolt, és felterjesztett. Nagy megtiszteltetés, és alkalom arra, hogy visszatekintsek az eltöltött időre. Korábban Venekai Marianna mellett asszisztensi feladatokat is kaptam; érdekelt, azt is nagyon élveztem. Hosszú távú terveimben szerepel a balettmesterkedés, a koreográfia-készítés is, ezekhez azonban még nem érzem elég érettnek magam. Ráadásul most teljesen leköt a magántáncos jelenem. Az Opera mellett különböző társulatokkal léptem fel, többek között Barta Dórával és Fodor Zoltánnal. Szeretek »kijárni«,

más környezetben dolgozni, szívesen találkozom új kollégákkal, jó dolog eltérő stílusokat megismerni, friss inspirációkat kapni...

A *Hófehérke és a 7 törpe* tíz évvel ezelőtti ősbemutatójától Oláh Zoltánnal felváltva táncolta a Királyfit. Idén a Vadász szerepébe áll be. Liebich Roland karrierjének fontos állomása volt A *diótörő* Hercege és a *Karamazov testvérek* Dmitrije, de eddigi pályafutása csúcsának az *Anyegin* tekint. „Amikor megkaptam, először nagyon megijedtem; nem gondoltam, hogy egyszer kitűznek az Anyeginre. Korábban ifj. Nagy Zoltán és Solymosi Tamás táncolta itthon. Nagyszerű mű, híres szerep, nehéz, de hálás; minden férfiszólista álma. Ebben a darabban az ember tényleg odaadhatja egész művészi valóját... Az első ijedtség után elkezdtem próbálni, de csak a premierre tudtam teljesen átadni magam. A harmadik felvonás pas de deux-je nemcsak a nézőnek, a táncosnak is katarzis. Ez volt az első alkalom, hogy tényleg könnyekkel sírtam a színpadon. Örülök, hogy megadatott. Jólesett a bizalom, a kollégák visszajelzése; sokan gratuláltak.”

Fotó: Gács Tamás

És hogy Liebich Roland miért szereti annyira emberpróbáló, időt és energiát faló hivatását? „Mert úgy érzem, hogy megéri. Megéri dolgozni, és odaadni magam. Megkapom a befektetett munka jutalmát: a közönségtől, a munkatársaktól. Egy ilyen díj pedig erőt ad. Minél több az erőm, annál jobban tudok fejlődni. Nyáron lesz az esküvőm, a pályám csúcsán vagyok, rengeteg a feladatom. Nagyon jól érzem magam!”

A tánc világnapján...

A Magyar Táncművészek Szövetsége által odaítélt szakmai elismerések közül az évad legjobb férfi táncművésze díjat Oláh Zoltán kapta meg a műfajnak szentelt világnapon, április 29-én. Az évad legjobb pályakezdő táncművésze Leblanc Gergelyt választották. Sebestény Katalin balettmester-balettművésznőt életműdíjjal tüntették ki. Leblanc Gergely és Oláh Zoltán májusban a *Trójai játékok* és *A szilfid* előadásaiban lép fel az Operaházban, júniusban pedig a *Hófehérke és a 7 törpe* című mesebalett közreműködői lesznek az Erkel Színházban, ahol a Királyfi szerepében váltják egymást.

Fotó: Gács Tamás

Ha május, akkor Seregi-díj

Fotó: Herman Péter

Seregi László, a 20. század második felének legjelentősebb magyar balettkoreográfusa 2012 májusában hagyta itt a földi világot. Idén lenne nyolcvanöt éves. Gara Márk

Emlékére a Magyar Állami Operaház díjat alapított, amelyet a kuratórium a táncszakma egy kimagasló képviselőjének ítél oda függetlenül attól, hogy a tánc melyik ágában (klasszikus balett, néptánc, kortárs tánc) tevékenykedik.

2013-ban – elsőként – a díjat Lukács András nyerte el. A Bécsben élő, de gyakran hazalátogató táncos és koreográfus eddig több művével bizonyította, hogy méltó az elismerésre. Az *Örvény* című egyfelvonásosát a Magyar Nemzeti Balett is repertoáron tartja. Krasznai János szobrán kívül a díjazott lehetőséget kap arra, hogy az Operaház számára koreografáljon. Lukács András, élve a lehetőséggel,

táncokat készített az idei operabál számára, amely a Richard Strauss-év kapcsán az Ezüst Rózsa Bál nevet kapta. Munkája *A rózsalovag* című opera zenei részletére készült és négy nagyszerű szólista pár tolmácsolásban láthattuk. A Kozmér Alexandra, Shoko Nakamura, Popova Aleszja, Tanykpayeva Aliya, illetve Apáti Bence, Leblanc Gergely, Oláh Zoltán és Simon István által előadott koreográfiában megmutatkoztak Lukács András alkotói erősségei, a muzikalitás és a harmóniára törekvés. A televíziós közvetítés révén szerencsére nem csak a bál vendégei élvezhették a produkciót.

Fotó: Herman Péter

Idén Juronics Tamás kapta a Seregi-díjat

Maradandó tartalmat és művészi értéket teremtő alkotói munkásságáért Juronics Tamás vette át az elismerést május 21-én. A díj, amelynek alapítását két táncművész, Kollár Eszter és Bán Teodóra kezdeményezte, az aktív koreográfusgeneráció tehetséges alkotóinak elismerését szolgálja. A klasszikus balett területén kívül alkotó művészeknek, így például a kortárs és a színpadi tánc koreográfusoknak is odaítélhető. A jelöltekre, akik között lehet bármely, az adott évben új koreográfiát készítő, pályájának csúcsán lévő, kiemelkedő teljesítményt nyújtó alkotó, szakmai kuratórium tesz javaslatot. A bizottság tagjai: Ókovács Szilveszter, a Magyar Állami Operaház főigazgatója, Solymosi Tamás, a Magyar Nemzeti Balett igazgatója, Mihályi Gábor, a Magyar Táncművészek Szövetségének elnöke, valamint Kollár Eszter és Bán Teodóra. A díjat a legrátermettebb, maradandó tartalmat és művészi értéket teremtő, egyéni stílust képviselő koreográfusnak ítélik oda. Juronics Tamás a díj átvételekor hangsúlyozta: „Ma Magyarországon balett-táncos, koreográfus nem kaphat nagyobb művészi elismerést, mint azt, amely Seregi László nevét viseli.”

Örök csillagok nyomában

A Magyar Nemzeti Balett két kiemelkedő táncművészt, Aleszja Popovát és Bajári Leventét tavaly decemberben a közönség a Halhatatlanok Társulatának tagjává választotta. Lábnymaikat, természetesen balettcipőben és táncpozícióban megörökítve, tavasz óta a Pesti Broadway, vagyis a Nagymező utcai Halhatatlanok sétánya őrzi. Krupa Zsófia

Aleszja Popova

– Kossuth-díj, Érdemes Művész kitüntetés és még számos kitüntetés után ez most elsősorban nem a szakma, hanem a közönség elismerése.

– Ez valóban más jelentőséggel bír számomra, mint az állami kitüntetések. Olyan szempontból viszont mégis szakmai díjnak számít, hogy a legnagyobb művészekből és közéleti személyiségekből álló kuratórium választott minket a kategóriánkénti négybe. Juronics Tamással és Ladányi Andreával közösen kerültünk be a 2013-as év legjobb táncművészei közé, amiből aztán a közönség szavazatai alapján idén minket választottak Örökös Tagoknak. A közönség nélkül tehát tényleg nem lehettünk volna díjazottak Leventével, de ebben a kiváló tagoknak is szerepük van.

– Számodra kik azok az Örökös Tagok, akik miatt megtiszteltetésnek érzed, hogy bekerülhettél a Halhatatlanok Társulatába?

– Seregi László mindenképpen az egyik legfontosabb nekem. Ezen kívül Orosz Adél, Volf Katalin, Hágai Katalin, Pongor Ildikó, Havas Ferenc olyan táncművész nagyságok, akik mind a mestereim voltak. Közéjük bekerülni halhatatlanként több mint megtisztelő, szinte felfoghatatlan számomra. Nehéz volt elhinni, hogy megkaptam a díjat.

– A díj átadása a Leventével régóta repertoáron lévő közös darab lezárásával egy időben történt.

– Örömmel vettük észre a véletlen egybeesést, hogy a tizenöt éve közösen táncolt *Rómeó és Júlia* utolsó előadása épp áprilisra esett, nem sokkal az után, hogy mindketten megkaptuk ezt

Fotó: Nagy Attila

Fotó: Nagy Attila

a gyönyörű díjat. A darab befejezését én valahogy nem is búcsúnak éreztem, hanem szárnyalásnak, valódi felemelkedésnek. Ezt megélni és így színházati csinálni, ez egy utánozhatatlan érzés.

– Fontos neked a tárgyakon keresztül emlékezni életed nagy eseményeire?

– A legtöbb emléket, beleértve a rólam megjelent fotókat, felvételeket, újságcikkeket is, a nagymamám őrzi. De a díjaimat a nagymamám nemrég összekapolta, és odaadta nekem, hogy „tessék, legalább ezek legyenek nálad.” (Nevet.) Így aztán három évvel ezelőtt döntöttem úgy, hogy szépen sorba rendezem őket, és egy vitrinben, most már látható helyen emlékeztetek a művészi eredményeimre.

Bajári Levente

– A legfiatalabb díjazottként vehetted át a díjat. Milyen érzés volt ez az átadón?

– Nem számítottam rá, hogy én fogom kapni a másik táncművészeti kategória díját, mert már önmagában azt megtiszteltetésnek éreztem, hogy neves kurátorok ilyen nagy művészek mellé soroltak be. Azzal tisztában voltam, hogy Lészinek (*Aleszja Popova – a szerk.*) és másoknak is nagy rajongótáboruk van. De én itt ráadásul nemcsak az egész mezőnyben, hanem az összes eddigi díjazott közül voltam a legfiatalabb. Kicsit meg is voltam illetődve, mikor ott ültem olyan színművészek közt, mint Mácsai Pál, Eszenyi Enikő és Kútvolgyi Erzsébet.

– Mit jelent saját magad számára a halhatatlanság? Van ebben egy kis misztikusság épp az emberi halandóság miatt, ezért nehéz ezt elképzelni.

– Pont ettől volt igazán különleges ez a kitüntetés. Az fogalmazódott meg bennem a díj kapcsán is, hogy ez egyrészt nem egy olyan dolog, amit bárki leemelhet a polcra és megcsodálhat, mivel a járdába süllyesztett lábnyom miatt megfoghatatlanná válik. Másrészt viszont sokkal maradandóbbnak érzem attól, hogy egy közösségi téren található. Mintha valami tényleg maradna belőled a jövő nemzedéke számára. Ha például harminc-negyven év múlva arra sétálok majd az unokáimmal, akkor meg tudom nekik mutatni, ez pedig jó érzéssel fog eltölteni.

– Mik azok az eredmények és sikerek, amiért ezt a díjat ilyen korán megkaphattad?

– Azt hozzá kell tenni, hogy a mi szakmánkban más az időszámítás, mint a többi művészeti ágban. Ettől függetlenül azonban már tizenhetedik éve vagyok a Magyar Nemzeti Balett társulatánál, ami egy elég átfogó periódusnak számít. Ebben a másfél évtizedben számtalan kiemelkedő szerepem volt, közben pedig mindig arra törekedtem, hogy mindenből a maximumot hozzam ki. A táncművészet több irányát is kipróbáltam, az Operaház mellett rendszeresen részt veszek kortárs produkciókban, táncosként és koreográfusként is. Valószínűleg ez is szélesíti azt az ismeretségi kört, ami miatt a közönség rám szavazhatott. De fontosnak tartom, hogy ez a díj nemcsak nekem, hanem az egész szakmánknak is szól. Ez egy elismerés a balett műfajának is, és ilyenkor egy kicsit fókuszot kap a mi pályánk.

– A balett-táncos balettpozícióban szeretné megörökíttetni magát az utókor számára?

– Adja magát, hogy ha már táncosok vagyunk, akkor a lábunk lenyomatával utaljunk rá, mi a balett világából jöttünk, de a feladat nem volt könnyű. Lészi spicc-cipőt húzott, és negyedik pozícióba próbált beállni. Viszont a nyomathoz elég erősen kellett rálépni, ő pedig nem süllyedt le, ezért két ember két oldalról próbálta őt lehúzni. Nekem az egyik lábam balettcipőben volt, a másik utcaiban, és valószínűleg azért sikerült mélyebb nyomatot hagynom, mert nagy súllyal, többször erőteljesen ránehezedtem.

– Egyébként az a típus vagy, aki ezeket a díjakat becsben tartja?

– Van erre otthon egy külön kis szekrény, ahol el vannak rendezve a díjak. Nem feltétlenül azért, mert minden nap gyönyörködöm bennük, hanem mert ha jön hozzám egy vendég, akkor szívesen megmutatom és mesélek róla. De nyilván én is örömmel nézek rá a hétköznapiakban, ami segít arra emlékezni, hogy érdemes ezt az egészet csinálni. Erőt lehet meríteni belőle. ○

Fotó: Nagy Attila

NINO ROTA MILLIOMOS NÁPOLY

Libretto: Eduardo De Filippo

Opera két felvonásban, olasz nyelven

Magyarországi ősbemutató: 2014. június 18. szerda 21. óra

Miskolci Nemzeti Színház, Nyári Színház

Teatro del Giglio, Lucca (Olaszország) előadása

Vezényel:

Matteo Beltrami

Rendező:

Fabio Sparvoli

Díszlet, jelmez:

Alessandra Torella

*„Léteznek
földi mennyország,
bele is kóstolok
minden nap.”*

A BOLDOGSÁG RECEPTJEI

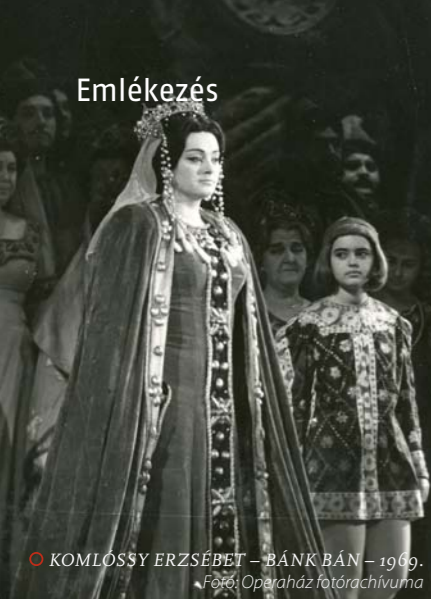
Bede Róbert és vendégei konyhájából
minden hétköznap 20:00

Álomkonyha nyereményjáték
[Facebook.com/TVPaprika](https://www.facebook.com/TVPaprika)

TV paprika
Egy falat boldogság.

Emlékezés

○ KOMLÓSSY ERZSÉBET – BÁNK BÁN – 1969.
Fotó: Operaház fotóarchívuma

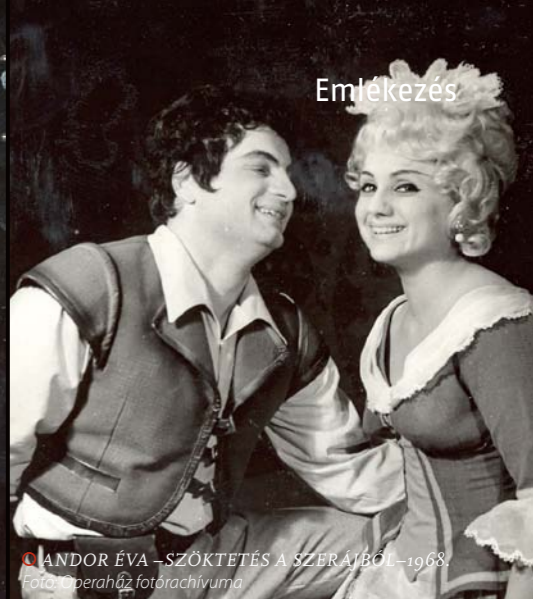
○ DÉRY GABRIELLA – HUNYADI LÁSZLÓ – 1967.
Fotó: Operaház fotóarchívuma

○ ANDOR ÉVA – JÁNOS VITÉZ – 1968.
Fotó: Operaház fotóarchívuma

○ DÉRY GABRIELLA – HUNYADI LÁSZLÓ – SIMANDY JOZSEFFEL – 1967.
Fotó: Operaház fotóarchívuma

Emlékezés

○ ANDOR ÉVA – SZÓKTETÉS A SZERÁJBÓL – 1968.
Fotó: Operaház fotóarchívuma

Emlékeinkben örökké...

2014 tavaszán nem volt kegyes a halál. Három csodálatos énekesnőt ragadott el az Opera kötelékéből: három korszakalkotó egyéniséget. Déry Gabriella márciusban, Komlóssy Erzsébet áprilisban, Andor Éva májusban hunyt el. Azon túl, hogy az ember fejet hajt előttük, a 20. század óriásai előtt, és felidézi, hány tragikus sorsú hősnő történetét formálták emlékezetes alakításokká – Déry Gabriella Aidát, Desdemonát és Leonórárt, Komlóssy Erzsébet Carment és Gertrúdot, Andor Éva Mimit és Cso-cso-szánt – elgondolkodik azon, hogy a halál a mi legnagyobbjainkat mint az árnyék kíséri. Beékelődik a művész életébe, átjárja az operai pálya bugyrait, és ott rostokol: kéri, hogy vegyék őt partnerül. A sok színpadi halál mintha felkészítené a lelket: egyszer tényleg menni kell. Csak minket, a közönséget nem készít fel: eljön az idő, hogy többé nem tapsolhatunk. Szerepeik és sikereik által, amelyeket felsorolni kevés minden szó, mégis itt maradnak velünk. Örökös tagok.

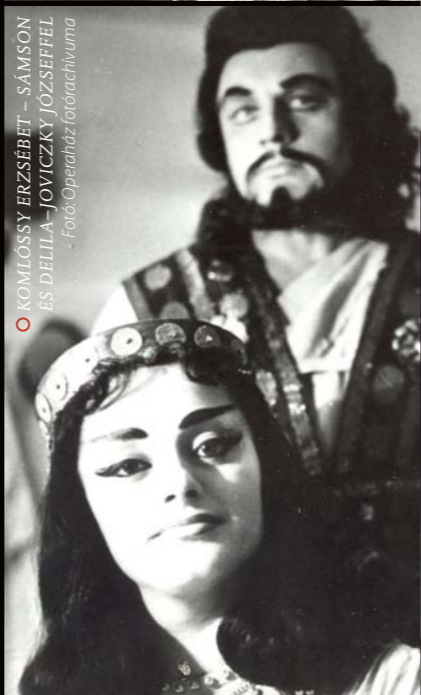
ÓKOVÁCS SZILVESZTER

○ ANDOR ÉVA – SZÓKTETÉS A SZERÁJBÓL – 1968.
Fotó: Operaház fotóarchívuma

○ KOMLÓSSY ERZSÉBET – CARMEN LOSONCZY GYÖRGGYEL
Fotó: Operaház fotóarchívuma

○ KOMLÓSSY ERZSÉBET – SAMSON ÉS DELILLA – JOVICZKY JOZSEFFEL
Fotó: Operaház fotóarchívuma

○ DÉRY GABRIELLA – AZ ALARCOSBÁL – 1964.
Fotó: Operaház fotóarchívuma

○ DÉRY GABRIELLA – A NÉGY HÁZSÁRTOS – 1966.
Fotó: Operaház fotóarchívuma

○ KOMLÓSSY ERZSÉBET – BÁNK BÁN – 1988.
Fotó: Operaház fotóarchívuma

○ ANDOR ÉVA – SZÉKELY FENŐ – 1956.
Fotó: Operaház fotóarchívuma

○ KOMLÓSSY ERZSÉBET – CIGÁNYOK.
Fotó: Operaház fotóarchívuma

Fischer Annie

Fotó: Nagy Attila

Fotó: Nagy Attila

„Azt kell figyelni,
ami a hangok
között van”

Szerencsére sokan vannak, még a fiatalabb generációból is, akik személyes élményeket őrizhetnek Fischer Annie játékaról, tanításáról. Kocsis Zoltán ugyanakkor sajátos nézőpontból emlékezhet rá: nem csupán évtizedekig figyelhette közvetlen közelről a két háború közötti magyar zongoraiskola meghatározó alakjának pályáját, de ő az, aki ma hasonló tekintélye ennek az iskolának, mint Fischer Annie volt egykor.

Zsoldos Dávid

Fotó: Kenéz László_NF

Fotó: Kenéz László_NF

– Amikor felnöttem, két szentet tisztelt minden zongorista: Richtert és Fischer Annie-t...

– Igen, de érdekes, hogy pont Richtert nem szerette különösebben, pedig azonos generációhoz tartoztak, Richter mindössze két évvel volt fiatalabb nála. Persze kölcsönösen és nagyon tisztelték egymást, de hatalmas volt az ízlésbeli különbség – és értelemszerűen nem érdemes azon vitatkozni, hogy kinek a javára. Én Annie világát érzem magamhoz közelebb állónak, elsősorban azért, mert megvolt benne egyfajta „közép-európaiság”, amelyet nagyon nehéz lenne ugyan jelzőkkel körülírni, de amelynek zsigerileg mindannyian, akik itt nőttünk fel, természetesen örökösei vagyunk.

– Ez leginkább a Mozart- és Beethoven-játékban – amelyek amúgy is Fischer Annie repertoárjának gerincét alkották – érhető tetten?

– Igen, a bécsi klasszikusokat mindenképp ide kell sorolni, ezen kívül a romantikusokat is Mendelssohnig,

Schumannig bezárólag. De a késő romantikának az az ága, amely vállaltan a szélsőségeket kereste, már nem – tehát Mahler, Richard Strauss, Max Reger, Hugo Wolf és Zemlinsky világa már nem ez az irány, és ezalatt nemcsak a műveket, hanem az előadó-művészetben képviselt esztétikai irányt is értem. Míg Tóth Aladár Hubermannról lelkenedező kritikát írt, három nappal később Fritz Kreisler koncertjéről lesújtóan nyilatkozott. Persze ennek a speciális örökségnek – értem ezalatt a „közép-európaiságot” – megvannak az árnyoldalai is. Például a meglehetősen egyoldalú németzene-orientáció, amely negligálja a latin kultúrájú zenéket: ennek elsősorban a francia repertoár volt szenvedő alanya a két háború között.

– Ez az örökség láthatóan Fischer Annie fókuszát is meghatározta.

– Igen. Ha róla beszélünk, elsősorban a Mozart-, Beethoven-, Schubert- és Schumann-interpretációk jutnak az eszünkbe, még hozzá elemi erővel és részletességgel: vannak olyan

nyolctaktusos periódusok, amelyek máig a fülemben vannak. De mint minden szuverén művész, ezen a területen sem volt mindenevő, például a Beethoven-sonátasorozat, amit inkább csak ráerőltettek és életében nem is engedett publikálni, tudhatóan elég nagy nyűg volt a számára. Eleve az összkiadás gondolata, amely valljuk be, inkább csak a kiadók és a gyűjtők számára kedves, nagyon távol áll egy előadótól, aki csak azokkal a művekkel foglalkozna, amelyről valóban mondanivalója van. Annak idején én is hasonló helyzetben voltam, amikor a Philips felkérésére elkezdtem felvenni az összes Bartók-zongoraművet: volt, hogy éveket kihagytam, mert nem voltam hajlandó stúdióba menni addig, amíg nem éreztem azt, hogy annyira az enyém egy-egy darab, hogy annak már „ki kell jönnie”.

– Ha már a Beethoven-sorozat került szóba: az orosz kollégák is rengeteg Beethovent játszottak, Gilels élete utolsó évtizedében

huszonkilencet felvett a harminckettőből, amelyre sokan máig egyfajta etalonként tekintenek.

– Az oroszok Beethovenje nagyon más, óriási a különbség. Gilels esetében ott áll meg leginkább a párhuzam, hogy ő sem volt elégedett a saját sorozatával. Más a billentés, másképp viszonyul az időhöz, más esztétikát képvisel, mint a Dohnányi-iskolában nevelkedett, talán konzervatívabb, de mindig halálbiztos stílusérzékkel rendelkező Annie. És ez a stílusérzék, amely fejlett kritikai érzékkel is párosult, volt a legendásan szókimondó és egyenes értékítéleteinek az alapja, amellyel lehet, hogy néha megbántott egy-egy kollégát, de még sokkal többen hálásak ezekért a lényeglátó és spontán reakciókért.

– Mi a közös Fischer Annie és Kocsis Zoltán zongorázásában?

– Elsősorban a már említett közép-európaiság, de nem annyira zenei-esztétikai szempontból, mint „zongorázásilag”. Hogy ez mit jelent? Azt, ahogyan ráteszem a kezemet a hangszerre, aki zongorázott már, az azt hiszem, tudja, miről beszélek. Három szinten lehet birtokba venni egy darabot: egyrészt vizuális szinten: én látom a kottát, ha kell, amikor játszom vagy vezényelek. Másrészt a zenei szubsztanciát: a hangok testet öltenek a tudatomban, kapcsolódnak egymáshoz, bármikor elő tudom hívni és reprodukálni őket a saját hangszeremen, jelen esetben a zongorán. És ne becsüljük alá a harmadik típusú memóriát, amit minden iskola elismer, az izmok emlékezetét. A fizikai-motorikus rendszer, amely nélkül nincs zongorajáték: a hangszerrel való fizikai kapcsolat minősége, módja,

Fotó: Kenéz László_NF

eszközei, amelynek bevésődései rengeteg mindent befolyásolnak. Ez utóbbiban Fischer Annie-val, de sorolhatnám még Ránki Dezsőt, Jandó Jenőt, Schiff Andrást is, sokkal inkább egy nyelvet beszélünk, mint mondjuk Richterrel, akivel hiába játszottunk négykezeset, hiába tűnik úgy, hogy az egy tökéletesen természetes kamara-zenei produkció, valójában alapvető hangszeres „nyelvi” különbségeket kellett áthidalni a megvalósításához.

– Melyek a legemlékezetesebb személyes élményeid vele?

– Ha felmentem hozzá a Szent István parki lakására, mindig felvételeket kellett vinnem. De talán jobb is volt így, mert azon a Bösendorfer zongorán inkább csak gyakorolni lehetett, nem volt alkalmas arra, hogy bárki is koncertélményt produkáljon rajta. Döbbenetesen találó meglátásai voltak, olyanok, hogy sokra közülük tényleg a mai napig emlékezni tudok. Fajsúlyos ember volt, tökéletesen távol állt tőle minden alakoskodás, képmutatás, nem hallgatott el az ember

előtt semmit. A tapintat nem volt az erőssége, de ez inkább hasznos, ha érdemben akarunk zenéről beszélni valakivel. És azt sem rejtette véka alá, ha egy éppen divatos irányzattal nem tudott azonosulni, például rengeteg orosz zene jött be akkoriban, de Annie még Rachmanyinovot sem szerette, nem is játszotta ezt a repertoárt. A legkorábbi, és talán a legmáramandóbb élményeim vele előadóként a Mozart-zongoraversenyek: a 482-es Esz-dúr, a 467-es C-dúr (a Busoni-kadenciákkal!), a 491-es c-moll, a 466-os d-moll. De a korai zongoraversenyek közül például nem játszott egyetlen sem, ő még abban a korban nőtt fel, amikor a mesterművekre koncentráltak és nem a repertoár kevésbé ismert szeleteinek felfedezésére. Ha az ember kottával a kezében hallgatja Fischer Annie felvételeit, nem mindig azt hallja, amit lát. De ami a hangok között van, amit elmond az arányokkal, az idővel, a szünetekkel, a sajátos hangsúlyokkal, frazeálásokkal, az az igazi üzenet. Azt kell figyelni. Aki érti, annak ezt nem kell magyarázni. ○

Válassz élményt!

2013
I4

június
szeptember

OPERA

június 1. **Salome** | Richard Strauss

június 3., 7. **Ariadné Naxoszbán** | Richard Strauss

június 4. **Az árnyék nélküli asszony** | Richard Strauss

június 5., 10. **A rózsalovag** | Richard Strauss

június 7. **Dalszínház utcai dalestek – Strauss-dalest**

június 8., 11. **Elektra** | Richard Strauss

június 9., szeptember 22. **A Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekarának – az Opera együttesének koncertje**

június 19., 21., 24., 26., 28. **Hunyadi László** | Erkel Ferenc

június 20., 22., 25., 27. **Íphigeneia Tauriszbán** | Christoph Willibald Gluck–Richard Strauss

június 30. **Csillagóra – Évadzáró gálaest** | A gálaest élő közvetítése óriáskivetítőn a Szent István téren, a Bazilika előtt.

szeptember 6., 13., 20., 21. **A csengő** | Gaetano Donizetti

szeptember 6., 13., 20., 21. **A telefon** | Gian Carlo Menotti

szeptember 10., 11., 14., 17., 19., 20. **Trójai játékok** | Robert North–Bob Downes
A Szilfid | A. Bournonville–M. Gielgud–H. S. Lovenskiöld

szeptember 11., 13., 16., 18., 23., 25., 28. **PARASZTBECSSÜLET** | PIETRO MASCAGNI
BAJAZZÓK | RUGGIERO LEONCAVALLO

szeptember 26., 28. **Tosca** | Giacomo Puccini

ERKEL

június 1., 3., 4., 5., 6., 7., 8. **Hófehérke és a 7 törpe** | Harangozó Gyula–Kocsák Tibor

június 12., 13., 14., 15. **Öt tánc - modern balett-est**

szeptember 11., 14., 16., 18., 20. **A TENOR** | DOHNÁNYI ERNŐ

szeptember 12., 17., 19., 21., 24., 27. **Don Carlos** | Giuseppe Verdi

OPERA

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

Íphigeneia *Christoph Willibald Gluck*
Richard Strauss
Tauriszban *Iphigenie auf Tauris*

Opera két részben, német nyelven, magyar és angol felirattal

Szövegíró ▶ Nicolas-François Guillard
Díszlettervező ▶ Menczel Róbert
Jelmeztervező ▶ Nagy Fruzsina

Rendező ▶ Alföldi Róbert
Karigazgató ▶ Szabó Sipos Máté
Karmester ▶ Vashegyi György

Bemutató ▶ 2014. június 22.

További előadások ▶ 2014. június 25., 27., október 3., 5., 9., 11., 19.